
Richtlijnen voor scholen

MBO

Overzicht van alle onderwerpen

Klik in de inhoudsopgave op het hoofdstuk of de paragraaf waar u meer over wilt weten om direct naar de juiste plek in dit handboek te gaan.

Doorklikken

In de tekst kunt u doorklikken naar achterliggende informatie en aangehaalde wetsartikelen.

Wilt u terugkeren?

Klik **Alt** ← (Alt en pijltje naar links).

Inhoudsopgave

INLEIDING	6
LEESWIJZER	6
Overzicht van alle onderwerpen	6
Doorklikken en terugkeren	6
BEGRIPPEN	7
AFKORTINGEN	7
1. ORGANISATIE.....	8
1.1 HET RBL/GEMEENTE.....	8
1.2 WET- EN REGELGEVING	8
De Leerplichtwet 1969	8
Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS).....	8
De RMC-wetgeving	9
Aanval op de uitval	9
1.3 FUNCTIES BINNEN DE GEMEENTE/RBL	9
1.4 DE SCHOOLCONTROLES	9
2. IN- EN UITSCHRIJVEN	10
2.1 WET- EN REGELGEVING	10
2.1.1 In- en uitschrijvingen via BRON	10
Binnen 7 dagen	10
2.1.2 Leerplichtwet (18min)	11
Uitschrijving tot 18 jaar	11
Verwijdering	11
2.1.3 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)	11
De onderwijsovereenkomst.....	11
Beroepspraktijkvorming (BPV).....	11
De praktijkovereenkomst.....	11
Praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar	11
Entree opleiding	11
Toelatingsrecht	12
Uitschrijving	12
Voortijdig schoolverlater (vsv-er)	12
2.1.4 Lokale afspraken	12
2.2 STAPPEN SCHOOL BIJ INSCHRIJVING	13
No show	13
Ouders/verzorgers	13
2.3 STAPPEN SCHOOL BIJ UITSCHRIJVING	13
2.3.1 Leerling wil zich laten uitschrijven	13
18min – geen vervolgtraject.....	14
18min – verhuizing	14
18min – nieuwe inschrijving, start volgend schooljaar.....	14
18plus – geen vervolgtraject.....	14
2.3.2 Frequente afwezigheid.....	14
2.3.3 Praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar	15

2.3.4	Ná uitschrijving	15
2.4	ZWANGERSCHAP EN TIENERMOEDERS	15
	18min	15
	18plus	15
2.5	BUITENLAND	16
	18min – verhuizing buitenland	16
	Gedwongen achterlating van kinderen in het buitenland	16
2.6	NIEUWKOMERS	17
	18min	17
	18plus	17
2.7	VOORTGEZET ALGEMEEN VOLWASSENEN ONDERWIJS (VAVO)	17
3.	REGISTREREN VAN VERZUIM	18
3.1	WET- EN REGELGEVING	18
3.1.1	Leerplichtwet (18min)	18
3.1.2	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)	18
	Beroepspraktijkvorming (BPV)	18
3.2	INRICHTING VAN DE VERZUIMREGISTRATIE	19
	Verzuim tijdens beroepspraktijkvorming (BPV)	19
	Stappen wettelijke meldplicht	19
3.3	MOGELIJKE VERZUIMCODES	20
4.	VERZUIMBELEID: VOORKOMEN EN AANPAKKEN VAN VERZUIM	21
4.1	WET- EN REGELGEVING	21
4.1.1	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)	21
4.1.2	Afspraken aanval op de uitval	21
4.2	STUDIEGIDS EN VOORLICHTING AAN OUDERS EN LEERLINGEN	21
4.3	VERZUIMPROTOCOL	22
4.4	ZORGADVIESTEAM (ZAT), MDO OF RTO	22
	Deelnemers ZAT	22
5.	MELDEN VAN SCHOOLVERZUIM	24
5.1	WET- EN REGELGEVING	24
5.1.1	Leerplichtwet (18min)	24
	Geregeld schoolbezoek	24
	Wettelijk verzuim melden	24
5.1.2	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)	25
	Wettelijk verzuim melden	25
	Langdurige ziekte	25
	Melding studiefinanciering	25
5.1.3	Verzuim en ziekteverzuim	25
5.1.4	Afspraken aanval op de uitval	26
5.2	ACTIE SCHOOL BIJ AFWEZIGHEID LEERLING	26
	Aanhoudend verzuim	26
	Verzuim tijdens beroepspraktijkvorming (BPV)	27
	Praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar	27
	18min – geen vervolgopleiding	27
	18min – verhuizing	28
5.3	WANNEER MELDEN VIA HET VERZUIMREGISTER VAN DUO?	28
5.4	HOE MELDEN VIA HET VERZUIMREGISTER VAN DUO?	28

	Stappen melding	28
	Ná de melding	29
	LET OP als de leerling blijft verzuimen:	29
5.5	SOORTEN VERZUIM	29
5.6	EERDER MELDEN MAG!	30
5.7	LEERLING DIE ELDERS ONDERWIJS VOLGT	30
5.8	WAT GEBEURT ER NA EEN MELDING?	30
	Onderzoek leerplichtambtenaar	30
	Onderzoek leerplichtambtenaar: 18min – jonger dan 18	31
	Justitie – Openbaar Ministerie	31
	Raad van de Kinderbescherming	31
	Halt-afdoening	32
	18plus – vanaf 18 jaar	32
5.9	ZIEKTEVERZUIM	33
	Ziekteverzuimaanpak volgens M@ZL	33
	Wat is M@ZL?	33
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	33
5.10	VERHUIZING BINNEN OF BUITEN NEDERLAND	34
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	34
5.11	DETENTIE OF GESLOTEN BEHANDELCENTRUM	34
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	34
5.12	ZWANGERE LEERLINGEN EN TIENERMOEDERS	35
	Contract Zwangerschapsverlof	35
	18min – vrijstelling geregeld schoolbezoek	35
	18plus	35
	Aangepast lesprogramma	35
	Inschakelen leerplichtambtenaar	35
	Contactpersoon binnen de school	35
	Stappen bij zwangerschap van een leerling	35
5.13	MELDCODE KINDERMISHANDELING EN HUISELIJK GEWELD	37
6.	VRIJSTELLING GEREGLD SCHOOLBEZOEK: EXTRA VERLOF	38
6.1	WET- EN REGELGEVING	39
6.1.1	Leerplichtwet (18min)	39
6.1.2	Beleidsregel verlof van OC&W (18min)	39
6.1.3	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)	40
6.2	AANDACHTSPUNTEN	40
	Verlofregels 18min en 18plus	40
	Aandachtspunten bij verlofaanvragen	40
	Aandachtspunten bij besluiten van de school	40
6.3	VERLOF WEGENS ZIEKTE VAN DE LEERLING	41
6.4	VERLOF WEGENS VERPLICHTING GODSDIENST OF LEVENSOVERTUIGING	41
	Religieuze verplichtingen	41
6.5	VERLOF WEGENS SPECIFIEKE AARD VAN BEROEP OUDERS	42
	Uitleg 'specifieke aard van het beroep'	42
	Aandachtspunten	42
6.6	VERLOF WEGENS ANDERE GEWICHTIGE OMSTANDIGHEDEN	43
	Geen geldige redenen voor verlof	43
	Periode verlof	43
	Aandachtspunten bij maximaal 10 dagen	43

	Aandachtspunten bij meer dan 10 dagen	43
7.	SCHORSEN.....	45
7.1	WET- EN REGELGEVING	45
7.1.1	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)	45
7.1.3	Zorgvuldige procedure	45
7.2	WANNEER SCHORSEN?	46
7.3	STAPPEN BIJ SCHORSEN.....	46
8.	VERWIJDEREN (OF GEDWONGEN OVERPLAATSEN)	48
8.1	WET- EN REGELGEVING	48
8.1.1	Leerplichtwet (18min)	48
8.1.2	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)	48
8.1.4	Zorgvuldige procedure	48
8.2	AANDACHTSPUNTEN	49
	Gedwongen overplaatsing	49
8.3	STAPPEN BIJ VERWIJDEREN	49

Inleiding

Scholen doen er alles aan om te zorgen voor goed onderwijs, een veilige en prettige leeromgeving en een goed verzuimbeleid.

De kerntaken van de leerplichtambtenaar is toezicht houden op de naleving van leerplicht en kwalificatieplicht en voorkomen van schooluitval van leerlingen tot 23 jaar zonder startkwalificatie. Het recht op onderwijs dient zoveel mogelijk te worden gewaarborgd.

Bij de uitvoering van haar taken zoekt de leerplichtambtenaar nauwe samenwerking met de scholen. Deze samenwerking richt zich op de jongeren die nog geen startkwalificatie hebben.

Een startkwalificatie is een diploma voor minimaal niveau mbo-2 of havo.

Richtlijnen voor scholen

Dit document is bedoeld als handreiking voor medewerkers van scholen die te maken hebben met verzuim van leerlingen zonder startkwalificatie en het beantwoordt vragen als:

Waar moet een verzuimregistratie aan voldoen? Wanneer mag je een leerling uitschrijven? Hoe gaan we om met schorsen van leerlingen? Wat zijn de wettelijke verplichtingen en hoe kunnen we die uitvoeren?

Leeswijzer

Per hoofdstuk wordt een onderwerp van de verzuimaanpak uitgewerkt.

- Elk hoofdstuk start met een kader waarin een korte inleiding op het onderwerp te lezen is.
- In de eerste paragraaf van elk hoofdstuk staan wetgeving en is ruimte om lokale afspraken op te nemen (wat moet).
- In de volgende paragrafen worden richtlijnen gegeven voor de uitvoering van de wettelijke verplichtingen en de afspraken (wat is gewenst).

Alle aangehaalde wetsartikelen zijn te vinden via www.overheid.nl.

Overzicht van alle onderwerpen

Vanuit de inhoudsopgave kunt u doorklikken naar het gewenste onderwerp.

Voor een handig overzicht van de inhoudsopgave klikt u links bovenaan, naast het document, op het icoontje . Vanuit hier kunt u ook doorklikken naar het gewenste onderwerp.

Doorklikken en terugkeren

In de tekst kunt u doorklikken naar achterliggende informatie en aangehaalde wetsartikelen.

Wilt u daarvan uit weer terugkeren naar de tekst? Klik **Alt** ← (Alt en pijltje naar links).

Vragen?

Hebt u reacties na het lezen van het handboek, dan kunt u deze doorgeven via info@ingrado.nl

Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met de leerplichtambtenaar van uw woongemeenten.

Begrippen

Schoolverzuim

Schoolverzuim betekent letterlijk 'het verzuimen van school', dus: het niet aanwezig zijn bij lessen of activiteiten van het lesrooster op school of tijdens de praktijk.

Geoorloofd en ongeoorloofd verzuim

Geoorloofd verzuim is afwezigheid met geldige reden. Ongeoorloofd verzuim is afwezigheid zonder geldige reden.

Leerplicht

In de Leerplichtwet 1969 is vastgelegd dat jongeren tussen de 5 en 18 jaar verplicht zijn om onderwijs te volgen, totdat ze een startkwalificatie hebben. Voor leerlingen van 5 tot 16 jaar heet dit de volledige leerplicht, wat inhoudt dat leerlingen, behoudens uitzonderingen, verplicht zijn het volledige onderwijsprogramma te volgen. Voor jongeren tussen 16 en 18 jaar heet dit de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig onderwijsprogramma te volgen totdat zij een startkwalificatie hebben behaald. Het is mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen, zoals de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo.

Startkwalificatie

In de RMC-wetgeving ([zie hoofdstuk 1.2](#)) is bepaald dat scholen verzuim en uitval van leerlingen tot 23 jaar zonder startkwalificatie, aan de gemeente moeten melden. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal niveau mbo-2 of havo. Dit diploma vergroot de kans om een baan te vinden en te houden.

Voortijdig schoolverlater

Een jongere tussen de 12 en 23 jaar die de school verlaat zonder startkwalificatie. De leeftijd van 12 jaar is afkomstig uit de Europese doelstellingen. In de Nederlandse onderwijswetgeving telt een jongere mee als voortijdig schoolverlater vanaf 18 jaar, zonder schoolinschrijving of startkwalificatie, behoudens de wettelijke uitzonderingen. Jongeren tussen de 12 en 18 jaar die niet op een school staan ingeschreven (absoluut verzuim) tellen dus wel mee als voortijdig schoolverlater.

Afspraken in het kader van aanval op de uitval

Afspraken die de gemeente/RMC-regio en de scholen met elkaar gemaakt hebben om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenaamde VSV-convenant.

Afkortingen

18min	Leerling jonger dan 18 jaar (leerling valt onder de Leerplichtwet)
18plus	Leerling van 18 jaar en ouder
BRON	Basisregister Onderwijs
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
LPW	Leerplichtwet 1969
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
ROC	Regionaal Opleidings Centrum (vallend onder de WEB)
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WOT	Wet op het Onderwijs Toezicht
ZAT	Zorgadviesteam

In de wet wordt gesproken over ouder(s)/verzorger(s). Voor de leesbaarheid hanteren wij in dit document hiervoor 'ouders'.

De wet spreekt over een 'instelling' voor educatie en beroepsonderwijs en over 'deelnemers' aan dit onderwijs. Voor de leesbaarheid hanteren wij in dit document hiervoor 'school' en 'leerlingen'.

1. Organisatie

De kerntaken van de leerplichtambtenaar/RMC-medewerker zijn toezicht houden op de naleving van leerplicht en kwalificatieplicht en voorkomen van schooluitval van leerlingen tot 23 jaar zonder startkwalificatie.

Het uitgangspunt hierbij is: alle jongeren hebben recht op goed onderwijs.

1.1 Het RBL/Gemeente

Hier kunt u de organisatie van leerplicht/RMC in uw regio opnemen.

1.2 Wet- en regelgeving

De Leerplichtwet en de RMC-wetgeving vormen het kader waarbinnen de gemeente/RBL haar taken uitvoert. In deze wetten zijn rechten en plichten van ouders, leerlingen, scholen en leerplichtplusambtenaren vastgelegd, zoals bijvoorbeeld:

- Ieder kind heeft recht op onderwijs.
- Ouders zorgen ervoor dat hun kind op een school staat ingeschreven. Als hun kind niet naar school kan komen, informeren zij de school hierover. Van leerlingen van 18 jaar en ouder wordt verwacht dat zij ook zelf hun afwezigheid melden.
- Scholen houden de aan- en afwezigheid van hun leerlingen bij. Als een leerling ongeoorloofd afwezig is, spreken zij de ouders en de leerling hierop aan en als een leerling wettelijk verzuim heeft, melden zij dit aan de leerplichtambtenaar.
- Leerplichtambtenaren zien erop toe dat ouders, leerlingen en scholen zich aan de Leerplichtwet houden.
- De gemeente draagt zorg voor het registreren, coördineren en een dekkend netwerk voor voortijdig schoolverlaters.

De Leerplichtwet 1969

In de Leerplichtwet 1969 is vastgelegd dat jongeren tussen de 5 en 18 jaar verplicht zijn om onderwijs te volgen, totdat ze een startkwalificatie hebben. Voor leerlingen van 5 tot 16 jaar heet dit de volledige leerplicht, voor jongeren tussen 16 en 18 jaar heet dit de kwalificatieplicht. Voor alle leerplichtige en kwalificatieplichtige leerlingen gelden de regels van de Leerplichtwet 1969. De Leerplichtwet 1969 wordt in dit document verder aangeduid als Leerplichtwet.

Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

De Methodische Aanpak Schoolverzuim is een beschrijving van de werkzaamheden van de leerplichtambtenaar en de ketenpartners met betrekking tot de aanpak van schoolverzuim. De Methodische Aanpak Schoolverzuim is in maart 2017 opgesteld door Ingrado, het OM, de VNG, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) vanuit een gezamenlijke visie. In deze visie wordt primair ingezet op preventie en (vrijwillige) jeugdhulp. De beschreven aanpak biedt, afhankelijk van de situatie, ruimte om gemotiveerd andere keuzes te maken. 'Pas toe of leg uit' is het motto van de MAS.

In de bijlagen van de MAS wordt onder andere ingegaan op de wettelijk taken van de leerplichtambtenaar en wordt het juridisch kader van de leer- en kwalificatieplicht beschreven.

U vindt de MAS [hier](#). Ook vindt u hier een folder over de MAS voor scholen.

De RMC-wetgeving

Met ingang van 2002 is naast de Leerplichtwet de RMC-wetgeving van toepassing. RMC staat voor: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Deze wet verplicht gemeenten om leerlingen die niet meer leerplichtig zijn, tot hun 23^e jaar te volgen op hun weg naar een startkwalificatie. Als deze jongeren dreigen uit te vallen op school, moeten gemeenten een passend aanbod organiseren, zodat deze jongeren alsnog een startkwalificatie kunnen halen.

De RMC-wetgeving is niet in een aparte wet vastgelegd. In de Wet op het Voortgezet Onderwijs, de Wet Educatie en Beroepsonderwijs en de Wet op de Expertise Centra is een aantal artikelen opgenomen over verzuim, voortijdig schoolverlaten en de functie van de RMC hierin.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een website, waarop veel informatie staat over de aanpak en ontwikkelingen van voortijdig schoolverlaten. Zie www.aanvalopschooluitval.nl.

Aanval op de uitval

In het kader van de RMC zijn gemeenten verplicht om met scholen en instellingen afspraken te maken om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenaamde VSV-convenant.

1.3 Functies binnen de gemeente/RBL

Lokale situatie kan hier worden opgenomen, denk aan leerplichtambtenaar, RMC-consulent, administratie, beleid, coördinatie en applicatie.

1.4 De schoolcontroles

Sinds 1 januari 2012 ligt het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door scholen bij de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie heeft de wettelijke taak om toezicht te houden op de volgende onderwerpen:

- Handelt het hoofd conform artikel 13a (vakantieverlof wegens de specifieke aard van het beroep een der ouder), tweede lid, of artikel 14, derde lid, eerste volzin (vrijstelling geregeld schoolbezoek bij andere gewichtige omstandigheden tot en met 10 schooldagen).
- Voldoet het hoofd aan een der verplichtingen, opgelegd in de artikelen 18, 21 en 21a (tijdig in- en afschrijvingen doorgeven en het tijdig melden van ongeoorloofd schoolverzuim),
- Verstrekt het hoofd bij de uitvoering van de Leerplichtwet juiste en volledige informatie.

De leerplichtambtenaar heeft een signaalfunctie. Als zij constateert dat een school niet handelt conform de geldende wetgeving dan kan er door de leerplichtambtenaar een signaal worden afgegeven via het loket van de Inspectie. De Inspectie bepaalt vervolgens of zij dit als een urgent signaal oppakken.

2. In- en uitschrijven

Voor leerlingen tot 18 jaar geldt de Leerplichtwet: een kind is leerplichtig vanaf de eerste dag van de maand nadat het kind 5 jaar is geworden tot en met het schooljaar waarin het 16 jaar is geworden. Tot en met 17 jaar geldt de kwalificatieplicht. Leerlingen zijn verplicht onderwijs te volgen totdat zij een startkwalificatie hebben. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal niveau mbo-2 of havo.

Op grond van de Leerplichtwet moet iedere leerplichtige en iedere kwalificatieplichtige leerling bij een school staan ingeschreven. De ouders zijn hiervoor verantwoordelijk.

Voor alle leerlingen binnen het MBO (tot 18 jaar en 18 jaar en ouder) geldt de Wet Educatie en Beroepsonderwijs.

Een voortijdig schoolverlater is een jongere die de school verlaat zonder startkwalificatie.

2.1 Wet- en regelgeving

2.1.1 In- en uitschrijvingen via BRON

Het Basisregister Onderwijs (BRON) bevat in- en uitschrijfgegevens en examen- en diplomagegevens van scholen en instellingen. Scholen leveren deze gegevens aan bij DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) en DUO registreert deze gegevens in BRON.

In de wet is het volgende bepaald:

- De scholen geven de in- en uitschrijvingen van leerlingen door aan BRON; Zij doen dit binnen 7 dagen nadat een in- of uitschrijving bekend is bij de school. Zie [hier](#).
- DUO geeft de in- en uitschrijvingen vervolgens binnen 7 dagen door aan de gemeente. Zie [hier](#).
WOT, artikel 24f, lid 3

Binnen 7 dagen

In het kader van de aanpak voortijdig schoolverlaten en handhaving Leerplichtwet is het essentieel dat de gemeente snel op de hoogte is van de in- en uitschrijvingen. Vandaar dat de school in- en uitschrijvingen binnen 7 dagen moet doorgeven.

De wetgever gaat er hierbij van uit dat het leerling administratiesysteem van de school altijd actueel is: zodra een in- of uitschrijving bekend is bij de school/opleiding, wordt deze geregistreerd in de leerling administratie van de school. Binnen 7 dagen na deze registratie geeft school de gegevens door aan BRON.

Voor meer informatie over het doorgeven van in- en uitschrijvingen aan BRON: zie [hier](#).

2.1.2 Leerplichtwet (18min)

De Leerplichtwet geldt voor leerlingen jonger dan 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben.

In de Leerplichtwet is bepaald wie verantwoordelijk is voor de inschrijving van een kind en wanneer de verplichting tot inschrijving en geregeld schoolbezoek begint en eindigt (LPW art. 2, 3, 4, 5 en 15, zie [hier](#)).

Uitschrijving tot 18 jaar

Een uitschrijving van een leerling op verzoek van de ouders is alleen toegestaan:

- wegens inschrijving op een andere school (LPW art. 10);
- wanneer ouders aangeven dat zij vertrekken naar het buitenland (LPW art. 5,6 en 9);
- wanneer er vrijstelling van inschrijving geldt op een van de in de Leerplichtwet genoemde gronden (LPW art. 5,5a, 6,7,8,9).

Verwijdering

Een uitschrijving op basis van een eenzijdige beslissing van de school, zonder dat er een verzoek van de ouders is (zie hierboven), geldt als een verwijdering.

Ook een gedwongen overplaatsing naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), wordt gezien als een verwijdering. Zie hiervoor: [hoofdstuk 8: Verwijderen](#).

2.1.3 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)

De onderwijsovereenkomst

Aan de inschrijving op een mbo-school ligt een schriftelijke overeenkomst tussen de school en de leerling ten grondslag: de onderwijsovereenkomst, zie [artikel 8.1.3 Wet educatie en beroepsonderwijs](#). Deze overeenkomst regelt de algemene rechten en verplichtingen van beide partijen door bepalingen over de inrichting van de opleiding, de leerweg, het verzuimbeleid en redenen voor het beëindigen van de onderwijsovereenkomst. Meestal wordt in de onderwijsovereenkomst verwezen naar het studentenstatuut, waarin de rechten en plichten gedetailleerder zijn uitgewerkt.

Beroepspraktijkvorming (BPV)

Bij alle opleidingen van het MBO vormt de praktijk, de beroepspraktijkvorming (BPV), een belangrijk deel van de opleiding. Het aantal uur beroepspraktijkvorming verschilt per opleiding (BOL/BBL).

De praktijkovereenkomst

Het leren in de praktijk wordt geregeld via een praktijkovereenkomst (WEB art. 7.2.8 lid 1). Dit geldt zowel voor de BOL- als voor de BBL-leerlingen. Deze praktijkovereenkomst wordt gesloten tussen de onderwijsinstelling, de deelnemer en de organisatie waar BPV plaatsvindt. In deze overeenkomst worden de rechten en plichten van alle betrokkenen bij de BPV vastgelegd, door bepalingen over de vorm en de inhoud, de competenties die de leerling moet halen, de begeleiding, de beoordeling van de BPV en afspraken over eventuele voortijdige beëindiging van de praktijkovereenkomst.

Naast de praktijkovereenkomst kan sprake zijn van een arbeidsovereenkomst tussen het BPV-bedrijf en de deelnemer (deelnemer is werknemer) of een vergoedingenovereenkomst tussen het BPV-bedrijf en de deelnemer (deelnemer krijgt een stagevergoeding).

Praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar

De school zorgt voor de totstandkoming van de praktijkovereenkomst (WEB art. 7.2.9 lid 1). Als de BPV niet naar behoren kan plaatsvinden, bijvoorbeeld omdat de praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar is, zorgt de opleiding dat een toereikende vervangende voorziening beschikbaar wordt gesteld (WEB art. 7.2.9 lid 2).

Entree opleiding

Per 1 augustus 2014 is de entree opleiding van start gegaan. Iedereen zonder diploma die niet meer volledig leerplichtig is, kan zich aanmelden voor een entree opleiding. Zolang een jongere nog geen twee jaar een entree opleiding heeft gevolgd moet hij worden toegelaten tot de entree opleiding. Vier

maanden nadat de jongere is gestart met de opleiding volgt er een bindend studieadvies. Een negatief bindend studieadvies geldt voor de MBO instelling waar de opleiding is gevolgd. De opleiding waarvoor een negatief bindend studieadvies is gegeven mag nog wel worden gevolgd bij een ander MBO.

Toelatingsrecht

Per 1 augustus 2017 geldt voor niveau 2, 3 en 4 een toelatingsrecht. Een jongere die zich voor 1 april voorafgaand aan het schooljaar heeft aangemeld, voldoet aan de vooropleiding en de verplichte intake activiteiten heeft gevolgd, heeft een toelatingsrecht. Na 3 tot 12 maanden dat de jongere is gestart met de opleiding volgt er een bindend studieadvies. Een negatief bindend studieadvies geldt voor de MBO instelling waar de opleiding is gevolgd. De opleiding waarvoor een negatief bindend studieadvies is gegeven mag nog wel worden gevolgd bij een ander MBO.

Uitschrijving

In de onderwijsovereenkomst en/of het studentenstatuut staan redenen voor het beëindigen van de onderwijsovereenkomst. Deze bepalingen gelden voor alle leerlingen die bij de school zijn ingeschreven, dus zowel voor de leerlingen tot 18 jaar als voor de leerlingen van 18 jaar en ouder. De redenen voor het beëindigen van de onderwijsovereenkomst kunnen per school verschillen. Als een leerling niet kan blijven op de huidige school en gedwongen wordt overgeplaatst naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), dan is sprake van een verwijdering. Dit geldt voor alle leerlingen, dus zowel voor de leerlingen tot 18 jaar als voor de leerlingen van 18 jaar en ouder. Zie hiervoor: [hoofdstuk 8, Verwijderen](#).

Voortijdig schoolverlater (vsv-er)

Scholen en gemeente werken samen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Volgens de WEB is een voortijdig schoolverlater (WEB art. 8.3.1):

- een jongere tussen 18 en 23 jaar,
- zonder startkwalificatie (minimaal diploma mbo-2 of havo), die
  - o het onderwijs gedurende een aaneengesloten periode van tenminste 4 weken of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode zonder geldige reden niet meer volgt;
  - o of die niet meer is ingeschreven op een school.

De volgende jongeren gelden *niet* als vsv-ers, als zij de school zonder startkwalificatie verlaten (WEB art. 8.3.1)):

- jongeren met een diploma Entreeopleiding (niveau 1) en werkzaam op grond van een aanstelling of arbeidsovereenkomst;
- jongeren met een diploma of getuigschrift Praktijkonderwijs en werkzaam op grond van een aanstelling of arbeidsovereenkomst.
- Jongeren met een getuigschrift van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel of het uitstroomprofiel dagbesteding van het speciaal onderwijs en werkzaam op grond van een aanstelling of arbeidsovereenkomst.

De school geeft aan de gemeente alle gegevens door die van belang zijn voor het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten (WEB art. 8.3.2).

In de praktijk gaat dit via DUO: de school meldt ongeoorloofd verzuim en in- en uitschrijvingen aan DUO en DUO geeft deze informatie door aan de gemeente (WOT art. 24f, lid 3).

2.1.4 Lokale afspraken

De gemeente en de scholen hebben met elkaar afspraken gemaakt om voortijdig schoolverlaten terug te dringen.

Hier kunnen de convenantafspraken worden opgenomen

2.2 Stappen school bij inschrijving

De school neemt bij inschrijving de volgende stappen:

1. De school vraagt onderwijskundige informatie over de leerling op bij de vorige school.
2. De school geeft de inschrijving binnen 7 kalenderdagen door aan BRON.
3. De school en de nieuwe leerling (en de ouders als de leerling jonger is dan 18 jaar) ondertekenen de onderwijsovereenkomst.

No show

Verschijnt de nieuwe leerling niet bij de start van de opleiding, dan neemt de school contact op met de vorige school van de leerling. Daarnaast meldt de school het verzuim binnen de wettelijke termijnen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Ouders/verzorgers

Bij de inschrijving worden leerling en ouders geïnformeerd over het verzuimbeleid van de school en de aanpak van voortijdig schoolverlaten. De school geeft aan dat tijdens de schoolgang de ouders worden geïnformeerd over het onderwijs en het verzuim van hun kind. Het is wenselijk dat de school hierbij geen onderscheid maakt tussen 18min- en 18plus-leerlingen ([zie paragraaf 2.1.4](#), ouderbetrokkenheid). De school kan bijvoorbeeld aangeven dat zij ook de ouders van 18plus-leerlingen informeert, behalve als de 18plus-leerling hier geen toestemming voor geeft.

LET OP

Zolang de leerling is ingeschreven op school, is de school verantwoordelijk voor het registreren en melden van verzuim van leerlingen tot 23 jaar zonder startkwalificatie.

Wettelijk verzuim moet binnen 5 werkdagen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar gemeld worden.

Als een leerling in werkelijkheid (tijdelijk) een traject elders volgt, moet de school hier goede afspraken over maken met de locatie waar de leerling onderwijs volgt.

De school en de opleiding waar de leerling staat ingeschreven blijft ook dan verantwoordelijk voor het tijdig melden van verzuim. Meer over het melden van verzuim staat in [hoofdstuk 5](#).

2.3 Stappen school bij uitschrijving

Voor leerlingen tot 18 jaar geldt de Leerplichtwet ([zie paragraaf 2.1.2](#)).

Bij alle leerlingen (tot 18 jaar en 18 jaar en ouder) zijn bepalingen in de onderwijsovereenkomst van toepassing en de afspraken voor het verminderen van voortijdig schoolverlaten ([zie paragraaf 2.1.3 t/m 2.1.5](#)).

Als een leerling niet kan blijven op de huidige school en gedwongen wordt overgeplaatst naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), dan is sprake van een verwijdering. Dit geldt voor alle leerlingen, dus zowel voor de leerlingen tot 18 jaar als voor de leerlingen van 18 jaar en ouder. Zie hiervoor: [hoofdstuk 8](#), [Verwijderen](#).

2.3.1 Leerling wil zich laten uitschrijven

Wanneer een leerling zonder startkwalificatie besluit om de onderwijsovereenkomst te beëindigen, gaat de school na wat het vervolgtraject is:

1. Is bekend naar welke opleiding de leerling zal gaan en per wanneer hij daar zal starten?
2. Bij twijfel onderzoekt de school of de leerling daadwerkelijk elders is aangemeld en ingeschreven. Dit om zeker te zijn dat de leerling geen voortijdig schoolverlater wordt.
3. Is het vervolgtraject duidelijk, dan schrijft de school de leerling uit.

Ook als de ouders voor hun kind een vrijstelling van inschrijving hebben op basis van de Leerplichtwet (LPW art. 5 en 15) schrijft de school de leerling uit.

18min – geen vervolgtraject

Leerlingen tot 18 jaar zijn verplicht om naar school te gaan totdat zij een startkwalificatie hebben. Als een 18min-leerling zonder startkwalificatie zich wil laten uitschrijven door zijn ouders en het vervolgtraject is niet duidelijk, dan deelt de school aan de leerling en de ouders mee dat de leerling pas kan worden uitgeschreven als de leerling daadwerkelijk voor een andere opleiding staat ingeschreven. Immers, de leerling is nog leerplichtig en de ouders zijn dus verplicht om de leerling in te schrijven.

- Tot de start van de nieuwe opleiding wordt de leerplichtige leerling geacht de 'oude' opleiding te blijven volgen en schrijft de school de leerling niet uit.
- Verzuimt de leerling, dan meldt de school dit direct via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar. De school geeft hierbij aan welke inspanningen zij heeft verricht om erachter te komen wat het vervolgtraject is van de leerling.
- De school overlegt met de leerplichtambtenaar of de leerling binnen 7 dagen moet worden uitgeschreven of niet.
- De leerplichtambtenaar kan nagaan of er een nieuwe inschrijving is gemeld in BRON. Is er geen nieuwe inschrijving, dan roept de leerplichtambtenaar de leerling en de ouders op.

18min – verhuizing

De stappen hierboven gelden ook als een leerling verhuist, binnen Nederland of naar het buitenland. De school mag de leerling pas uitschrijven als de ouders aannemelijk hebben gemaakt dat de leerling op een andere school is ingeschreven.

Is de leerling vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen, dan schrijft de school de leerling nog niet uit.

De school meldt de afwezigheid van de leerling als ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar kan nagaan of de leerling ook daadwerkelijk is verhuisd en of er een nieuwe inschrijving is gemeld in BRON.

18min – nieuwe inschrijving, start volgend schooljaar

Als een 18min-leerling pas voor het nieuwe schooljaar is ingeschreven bij een vervolgtraject, dan wordt verwacht dat de leerling tot die tijd op school aanwezig is volgens het lesrooster van de huidige opleiding.

Komt de leerling niet op school of naar de praktijk, dan doet de school bij verzuim van 16 klokuren les- of praktijktijd binnen 4 lesweken een melding in het Verzuimregister van DUO. Als de leerling continu afwezig is, doet de school hiervan wekelijks een melding in het Verzuimregister van DUO, totdat er sprake is van langdurig relatief schoolverzuim (zie hoofdstuk 5.3). De school overlegt met de leerplichtambtenaar over de vervolgstappen.

Voor meer informatie over het uitschrijven van 18min-leerlingen: zie het Stroomschema Uitschrijven, op de [website van DUO](https://duo.nl/zakelijk/middelbaar-beroepsonderwijs/studentenadministratie/uitwisselen-met-bron-nw.jsp) zie <https://duo.nl/zakelijk/middelbaar-beroepsonderwijs/studentenadministratie/uitwisselen-met-bron-nw.jsp>.

18plus – geen vervolgtraject

Als een 18plus-leerling zonder startkwalificatie zich wil laten uitschrijven terwijl het vervolgtraject niet duidelijk is (na onderzoek door de school), dan schrijft de school de leerling uit.

De school meldt de uitschrijving binnen 7 dagen na de laatste lesdag van de leerling bij BRON. DUO geeft de uitschrijving vervolgens binnen 7 dagen door aan de gemeente, zodat de leerplichtambtenaar/trajectbegeleider geïnformeerd is.

2.3.2 Frequentie afwezigheid

Als een leerling (18min of 18plus) zonder startkwalificatie zoveel afwezig is dat de schoolloopbaan in gevaar is, schrijft de school de leerling niet meteen uit.

De school probeert zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen over de oorzaak van het verzuim, zij onderneemt aantoonbaar actie om de leerling weer in de lessen of op de praktijk te krijgen en zij doet één of meerdere meldingen in het Verzuimregister van DUO: zie hoofdstuk 5.2.

Bij langdurige en/of frequente ongeoorloofde afwezigheid, is het aan te raden om een stappenplan te maken met maatregelen en duidelijke ijkmomenten, waarop beoordeeld wordt of de maatregelen van de school het gewenste resultaat hebben. Dit om te voorkomen dat de leerling te lang ingeschreven blijft, terwijl hij geen onderwijs meer volgt.

In het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en gemeente om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, betreft de school de leerplichtambtenaar hierbij.

Heeft dit alles geen resultaat en blijft de leerling afwezig, dan start de school de uitschrijfprocedure. Zolang de leerling op de opleiding ingeschreven is en deze niet bezoekt, doet de school hiervan wekelijks een melding in het Verzuimregister van DUO.

2.3.3 Praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar

Als de praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar is, is dit geen geldige reden om de leerling uit te schrijven. De school is ervoor verantwoordelijk dat een toereikende vervangende voorziening beschikbaar wordt gesteld (WEB art. 7.2.9. lid 2). Hierbij maakt het niet uit of de leerling een BBL- of een BOL-traject volgt.

Is er voor een BBL-leerling geen geschikte BBL-praktijkplaats (meer) beschikbaar, dan kan de school de leerling een BOL-traject aanbieden. Is er voor de BOL-leerling geen praktijkplaats (meer) beschikbaar, dan is het de verantwoordelijkheid van de school om voor een vervangend aanbod te zorgen.

2.3.4 Ná uitschrijving

1. De school geeft de uitschrijving binnen 7 kalenderdagen door aan BRON.
2. De school geeft onderwijskundige informatie over de leerling door aan de volgende school.

2.4 Zwangerschap en tienermoeders

Zwangerschap of het hebben van een kind zijn geen redenen om een leerling niet in te schrijven. Als een jongere bij inschrijving zwanger is, mag wel worden afgesproken dat zij pas na de bevalling met de opleiding zal starten.

Een zwangere leerling heeft recht op zwangerschapsverlof, net als iemand die werkt. Als de leerling vóór of ná het zwangerschapsverlof zonder geldige reden niet op school komt, moet de school dit via het Verzuimregister van DUO melden aan de leerplichtambtenaar.

18min

Is de leerling jonger dan 18 jaar, dan moeten haar ouders voor de duur van het zwangerschapsverlof een *vrijstelling van geregeld schoolbezoek* aanvragen bij de leerplichtambtenaar. De school schrijft de leerling niet uit gedurende het zwangerschapsverlof.

18plus

Zwangerschap geldt niet als reden voor verlenging van de basisbeurs van de studiefinanciering. Om te voorkomen dat de studieschuld onnodig oploopt, kan een zwangere 18plus-leerling zich tijdelijk laten uitschrijven voor de duur van het zwangerschapsverlof. Het is dan erg belangrijk dat er met de leerling concrete afspraken worden gemaakt over de terugkeer naar school, na afloop van het zwangerschapsverlof. Dit om te voorkomen dat de leerling een voortijdig schoolverlater wordt. In [hoofdstuk 5.12](#) leest u meer over de stappen van school bij zwangere leerlingen.

2.5 Buitenland

18min – verhuizing buitenland

Als een 18min-leerling verhuist naar het buitenland, mag de school de leerling pas uitschrijven als de ouders aannemelijk hebben gemaakt dat de leerling op een andere school is ingeschreven.

Is de leerling vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen, dan schrijft de school de leerling nog niet uit. De school meldt de afwezigheid van de leerling als ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

In het buitenland naar school

Als een kind in het buitenland naar school zal gaan, dan kunnen de ouders hiervoor een beroep doen op *vrijstelling van inschrijving op een school in Nederland* (LPW art. 5 lid c en art. 9). Dit moeten zij regelen via de leerplichtambtenaar.

Voldoen de ouders aan de eisen die de Leerplichtwet en de Wet basisregistratie personen hieraan stellen, dan ontstaat voor één jaar een vrijstelling van de inschrijvingsplicht op een school in Nederland. De Nederlandse school moet de leerling in dat geval uitschrijven (terwijl ouders hun kind ingeschreven kunnen laten in het bevolkingsregister van Nederland).

De Wet basisregistratie personen stelt in dit geval dat een jongere niet langer dan 8 maanden verblijft in het buitenland gedurende een kalenderjaar. Indien ouders het schooljaar volgend op de vrijstelling weer een beroep doen op deze vrijstelling is de kans zeer groot dat dit de 8 maanden gaat overstijgen. Vanuit Leerplicht ontstaat de vrijstelling, als er aan de voorwaarden is voldaan. Afdeling Burgerzaken zal een adresonderzoek moeten instellen.

Gedwongen achterlating van kinderen in het buitenland

Het kan voorkomen dat vrouwen/mannen en hun kind(eren) tegen hun zin door hun man/vrouw of ouders in het buitenland worden achtergelaten. Van gedwongen achterlating kan sprake zijn als een leerling langdurig afwezig is (al dan niet met bericht van ouders), of als een leerling na de vakantie niet teruggekeerd is op school.

1. Is een leerling zonder bericht afwezig, dan meldt de school deze afwezigheid als ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.
2. Bestaat op school het vermoeden van gedwongen achterlating, dan bespreekt de school dit met de leerplichtambtenaar en in het ZAT.
3. De school of leerplichtambtenaar kan ook meteen een melding doen bij Veilig Thuis. De school schrijft deze leerling nog niet uit!
4. Zolang de leerling niet is teruggekeerd wordt het verzuim wekelijks gemeld in het Verzuimregister van DUO.

De leerplichtambtenaar zal een onderzoek instellen.

2.6 Nieuwkomers

Nieuwkomers zijn leerlingen die pas in Nederland zijn en niet of nauwelijks Nederlands onderwijs hebben gevolgd. Deze leerlingen beheersen de Nederlandse taal onvoldoende om meteen onderwijs te volgen of te gaan werken.

18min

Er zijn scholen met speciale Internationale Schakelklassen (ISK) voor nieuwkomers. Een school kan een nieuwkomer die bij haar wordt aangemeld, verwijzen naar een ISK.

18plus

Nieuwkomers vanaf 18 jaar kunnen de opleiding Nederlands als 2e taal (NT2) volgen bij de volwasseneneducatie. Zij worden opgeleid voor het staatsexamen Nederlands als 2e taal. Dit examen is bedoeld voor mensen die het Nederlands niet als moedertaal hebben, maar willen laten zien dat ze het Nederlands voldoende beheersen om in Nederland te kunnen werken of studeren.

2.7 Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs (VAVO)

De richtlijnen van dit handboek gelden ook voor de leerlingen van 18-23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben en die een opleiding volgen in het VAVO.

VAVO staat voor Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs. VAVO is in principe bedoeld voor mensen vanaf 18 jaar, die alsnog een diploma in het voortgezet onderwijs willen halen.

16- en 17-jarigen

In bepaalde gevallen kunnen ook 16- en 17-jarigen een opleiding in het VAVO volgen. De VO-school waar zij op dat moment zijn ingeschreven, moet akkoord zijn met deelname van de leerling aan het VAVO en de leerling blijft ingeschreven op de huidige VO-school (de zogenaamde Rutte-leerlingen). De school waar de leerling staat ingeschreven blijft er ook voor verantwoordelijk dat wettelijk verzuim van deze leerlingen binnen 5 werkdagen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar gemeld wordt. Het is zaak dat de school van inschrijving hier goede afspraken over maakt.

Met ingang van 1 augustus 2019 is het mogelijk dat een jongere van 17 jaar, die gedurende het schooljaar 18 wordt en niet meer ingeschreven staat op het VO en ook niet terug ingeschreven kan worden, zich zelfstandig aanmeldt bij de VAVO, zonder dat daar een inschrijving op het VO nodig is. [zie hoofdstuk 5.10.](#)

3. Registreren van verzuim

De verzuimregistratie geeft inzicht in het verzuim per leerling. Het is de basis voor elke actie die de school en de leerplichtambtenaar kunnen ondernemen om verzuim te verminderen en te voorkomen.

Bij alle opleidingen van het MBO vormt de praktijk, de beroepspraktijkvorming (BPV), een belangrijk deel van de opleiding. De verzuimregistratie moet ook inzicht geven in het verzuim tijdens de BPV.

Op basis van de verzuimregistratie per leerling kan de school het verzuim op de juiste gronden en binnen de wettelijke termijnen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar melden.

Op basis van de totale verzuimregistratie kan de school het schoolverzuim meten en haar verzuimbeleid zo nodig aanpassen.

3.1 Wet- en regelgeving

3.1.1 Leerplichtwet (18min)

De Leerplichtwet geldt voor leerlingen jonger dan 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben.

In de Leerplichtwet is het volgende bepaald:

- De jongere is verplicht het volledige onderwijsprogramma, het volledige programma van de combinatie leren en werken, te volgen dat door de school wordt aangeboden. De jongere voldoet aan deze verplichting, zolang hij geen les of praktijktijd verzuimt (LPW art. 4c).
- De directeur maakt aantekeningen van het verzuim van de leerlingen en hij vermeldt daarbij niet alleen of deze geoorloofd of ongeoorloofd waren, maar ook de reden van elk geoorloofd verzuim (Memorie van toelichting Leerplichtwet 1969 en Leerplichtregeling 1995 art. 2 zie [hier](#)).

3.1.2 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)

Over een ingeschreven leerling die studiefinanciering of een tegemoetkoming in de schoolkosten ontvangt, schrijft de WEB:

- Het bevoegd gezag stelt van deze leerling vast of hij gedurende een aaneengesloten periode van ten minste 5 weken zonder geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen (WEB art. 8.1.7).

Beroepspraktijkvorming (BPV)

Bij alle opleidingen van het MBO vormt de praktijk, de beroepspraktijkvorming (BPV), een belangrijk deel van de opleiding (WEB art. 7.2.7).

De school moet inzicht hebben in het verzuim van leerlingen tijdens het lesrooster op school én tijdens de BPV buiten school. Hierbij maakt het niet uit of de leerling een BBL- of een BOL-traject volgt. Volgens artikel 21a lid 2 hoeft de school bij alleen maar de afwezigheid van de lestijd (dus wel stagetijd, maar geen arbeidstijd bij een leerwerkbaan) te melden bij DUO.

3.2 Inrichting van de verzuimregistratie

De verzuimregistratie moet een kloppend beeld geven van het verzuim per leerling, per lesuur en tijdens de praktijk. Kloppend wil zeggen: de verzuimregistratie moet inzichtelijk, actueel, betrouwbaar en in overeenstemming zijn met het gerealiseerde les- en praktijkrooster.

Om aan deze voorwaarden te kunnen voldoen zijn de volgende aspecten belangrijk:

- De registratie is systematisch van opzet:
  - het is duidelijk hoe en hoe vaak geregistreerd wordt;
  - het is duidelijk wie hiervoor verantwoordelijk is;
  - er wordt eenduidig geregistreerd, volgens een afgesproken codering.
- Dit alles is beschreven in een verzuimprotocol (zie hoofdstuk 4.3).
- Dit protocol is geïmplementeerd binnen de school.
- De directie/opleidingsmanager volgt en controleert het proces van registreren en stuurt dit zo nodig bij.

Verder geldt het volgende:

- De verzuimregistratie vindt minimaal dagelijks plaats.
- Er wordt onderscheid gemaakt in geoorloofd en ongeoorloofd verzuim.
- Bij geoorloofd verzuim wordt de reden aangetekend.
- Hierbij worden eenduidige verzuimcodes gebruikt (zie paragraaf 3.3).
- De verzuimregistratie geeft altijd een kloppend overzicht van het verzuim per leerling per lesuur en tijdens de praktijk.

Verzuim tijdens beroepspraktijkvorming (BPV)

De praktijk vormt een belangrijk deel van alle mbo-opleidingen. Als de leerling zonder geldige reden afwezig is tijdens het praktijkdeel van de opleiding, geldt dit als ongeoorloofd verzuim (zie LPW art. 4c).

Het is belangrijk dat de school vroegtijdig op de hoogte wordt gesteld van verzuim tijdens de praktijk, zodat zij op tijd de juiste aanpak kan inzetten om te zorgen dat de BPV weer naar behoren kan plaatsvinden.

Verzuim tijdens de praktijk telt mee bij het berekenen van wettelijk ongeoorloofd verzuim.

Dit betekent:

- Verzuim tijdens de praktijk moet binnen één week bij school bekend zijn. Het is belangrijk dat de school hierover met het praktijkbedrijf duidelijke afspraken maakt.
- De school registreert het verzuim wekelijks.
- Bij verzuim worden de uren die op school en tijdens de praktijk zijn verzuimd bij elkaar opgeteld.
- De school meldt ongeoorloofd verzuim van 16 klokuren binnen 4 aaneengesloten lesweken via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Het is wenselijk dat de school deze regels ook volgt voor de praktijk van de BBL-opleidingen. Volgens de Leerplichtwet is de jongere immers verplicht het volledige programma van de combinatie leren en werken te volgen, dat door de school wordt aangeboden (zie LPW art. 4c). De school heeft wettelijk alleen de verplichting om de afwezigheid van de lestijd te melden via DUO.

Stappen wettelijke meldplicht

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke meldplicht zet school de volgende stappen:

1. Minimaal wekelijks wordt op basis van de verzuimregistratie beoordeeld of er meldingen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar moeten plaatsvinden.
2. Als school verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar meldt, stuurt zij het verzuimoverzicht van de betreffende leerling naar de leerplichtambtenaar.
3. Gaat het om een leerling die niet in gemeente woont, dan stuurt de school het verzuimoverzicht naar de leerplichtambtenaar van de woongemeente van deze leerling.
4. Dit verzuimoverzicht moet zodanig zijn, dat de leerplichtambtenaar op basis hiervan het verzuim van de leerling kan beoordelen.

In [hoofdstuk 5](#) leest u meer over het melden van verzuim en het vervolg hierop.

3.3 Mogelijke verzuimcodes

De school moet het geoorloofde en het ongeoorloofde verzuim bijhouden. Bij geoorloofd verzuim moet de reden van het verzuim worden aangetekend. De meeste scholen maken gebruik van verzuimcodes om het verzuim eenduidig en overzichtelijk bij te houden.

Hierna staat een aantal soorten verzuim waarvoor de school verzuimcodes kan afspreken. Hierbij moet duidelijk zijn of het geoorloofd of ongeoorloofd verzuim betreft.

Ongeoorloofd verzuim:

- Afwezig zonder bericht
- Afwezig zonder geldige reden
- Te laat

Geoorloofd verzuim:

- Ziek
- Ziek naar huis
- Dokters-, tandarts- en ziekenhuisbezoek (medisch)
- Verlof voor vakantie wegens de specifieke aard van het beroep van ouders óf verlof wegens gewichtige omstandigheden
- Afwezigheid wegens voldoen aan religieuze verplichting
- Schorsing
- Uit de les gestuurd
- Detentie

Let op: school mag geoorloofd verzuim niet melden bij de leerplichtambtenaar, omdat hier geen wettelijke grondslag voor is.

4. Verzuimbeleid: voorkomen en aanpakken van verzuim

Een goede verhouding tussen school, leerlingen en ouders vormt de basis van een effectief verzuimbeleid. Alle partijen hebben hierbij hun eigen rol.

In de Leerplichtwet is bepaald dat ouders van jongeren tot 18 jaar verantwoordelijk zijn voor de schoolgang van hun kind en voor het informeren van de school als hun kind afwezig is. Vanaf 12 jaar zijn jongeren medeverantwoordelijk voor de eigen schoolgang. Vanaf 18 jaar zijn de jongeren hier zelf voor verantwoordelijk.

De mbo-raad, het Ministerie van OCW en Ingrado vinden het belangrijk om ouders te betrekken bij het onderwijs en het verzuim van hun kind. Dit geldt voor de ouders van leerplichtige leerlingen, maar waar mogelijk ook voor de ouders van leerlingen ouder dan 18 jaar.

De school hanteert duidelijke regels bij het voorkomen en aanpakken van verzuim, zodat ouders en leerlingen, maar ook medewerkers van scholen, weten waar zij aan toe zijn en wat er van hen wordt verwacht.

4.1 Wet- en regelgeving

4.1.1 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)

In de WEB art. 8.1.3 is het volgende vastgelegd:

- Aan de inschrijving ligt een overeenkomst tussen het bevoegd gezag en de leerling ten grondslag.
- De overeenkomst regelt de rechten en verplichtingen van partijen.
- De overeenkomst bevat bepalingen over het verzuimbeleid.

In de onderwijsovereenkomst kan verwezen worden naar een ander document waarin het verzuimbeleid nader is uitgewerkt, bijvoorbeeld het studentenstatuut of de studiegids. Dit document dient goed toegankelijk te zijn voor ouders en leerlingen.

4.1.2 Afspraken aanval op de uitval

De gemeente en de scholen hebben met elkaar afspraken gemaakt om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenaamde VSV-convenant.

Hier kunt u de afspraken opnemen

4.2 Studiegids en voorlichting aan ouders en leerlingen

Het aanspreken van ouders en leerlingen bij verzuim is gebaseerd op duidelijke regels. Deze regels staan in de studiegids, zodat ouders en leerlingen weten wat er van hen verwacht wordt en weten wat zij hierbij van de school kunnen verwachten.

Hieronder enkele suggesties voor de beschrijving van het verzuimbeleid.

In de studiegids schrijft de school welke maatregelen de school neemt als de leerling zonder bericht afwezig is. Er staat wanneer de school de ouders zal informeren over verzuim en studieresultaten van hun kind. Bij voorkeur worden 18plus-leerlingen hierbij op dezelfde manier behandeld als 18min-leerlingen. De meeste mbo-instellingen hebben in de studiegids opgenomen dat zij de ouders informeren over verzuim en studieresultaten van hun kind, ook als een leerling 18 jaar of ouder is, tenzij deze leerling hier bezwaar tegen maakt.

In de studiegids wordt vermeld hoe ziekmeldingen moeten worden doorgegeven. Er staat bijvoorbeeld in dat bij leerlingen tot 18 jaar alleen de ouders hun kind kunnen ziekmelden en alleen de ouders verlof kunnen aanvragen (volgens de Leerplichtwet zijn ouders immers medeverantwoordelijk voor de schoolgang van hun kind (LPW. Art.2)).

In de studiegids benoemt de school meestal ook welke (extra) zorg de school kan bieden, hoe dit is georganiseerd, welke instanties deel uitmaken van het zorgadviesteam en welke taken zij hebben. Leerlingen die bij aanvang van de studie aangeven welke extra ondersteuning zij nodig hebben en daar afspraken over hebben gemaakt, ontvangen een extra bijlage bij de OOK waarin dit staat opgenomen.

De tekst in de studiegids moet eenduidig zijn en overeenkomen met de praktijk.

4.3 Verzuimprotocol

Scholen moeten beschikken over een verzuimprotocol. In het verzuimprotocol staat beschreven welke medewerker welke actie onderneemt in geval van verzuim van een leerling.

Voordat de school een verzuimprotocol kan opstellen moet het volgende duidelijk zijn:

- Welke medewerkers spelen een rol bij de verzuimaanpak?
- Hoe wordt verzuim bijgehouden?
- Hoe is geregeld dat school tijdig op de hoogte is van verzuim tijdens de beroepspraktijkvorming (BPV)?
- Welke medewerker heeft het overzicht van het verzuim van de leerlingen (verzuim tijdens het lesrooster op school én tijdens de BPV)?
- Welke medewerker constateert wettelijk verzuim?
- Welke medewerker meldt het wettelijk verzuim via het Verzuimregister van DUO bij de leerplichtambtenaar?
- Wie vervangt een medewerker met verzuimtaken bij diens afwezigheid?

Verder is het wenselijk om in het verzuimprotocol op te nemen hoe de school handelt in de volgende gevallen:

- Wat is de aanpak bij te laat komen en welke medewerker(s) voeren dit uit?
- Wat wordt verstaan onder frequent ziekteverzuim? Wat is de aanpak hierbij en welke medewerker(s) voeren dit uit?
- Wat doet de school bij beginnend verzuim en welke medewerker onderneemt dan actie?
- Wat doet de school bij aanhoudend verzuim en welke medewerker onderneemt dan actie?
- Wat doet de school bij verzuim tijdens de BPV en welke medewerker onderneemt dan actie?

4.4 Zorgadviesteam (ZAT), MDO of RTO

Deelnemers ZAT

De leerplichtambtenaar heeft tot taak zoveel mogelijk preventief te werken. Een goede samenwerking tussen de school, leerplichtambtenaar en zorgpartners voorkomt escalatie van problemen met en van leerlingen. Daarom is structureel en geregeld contact tussen school, leerplichtambtenaar en zorgpartners noodzakelijk. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met de bescherming van de privacy van de leerling.

De leerplichtambtenaar maakt deel uit van het ZAT, evenals bijvoorbeeld de jeugdarts en een schoolmaatschappelijk werker.

Het ZAT is erop gericht om met de juiste zorg en begeleiding de schoolgang van de leerling te bevorderen. De taak van de leerplichtambtenaar binnen het ZAT ligt op het vlak van het beoordelen

van het verzuim en de afhandeling daarvan. De leerplichtambtenaar heeft hierbij de mogelijkheid om proces-verbaal tegen ouders/leerlingen op te maken. Dit is echter een uiterst middel. Vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp staat voorop. De verschillende routes die de leerplichtambtenaar kan inzetten bij verzuim staan beschreven in de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Zie ook [1.2 Wet- en regelgeving](#) en [5.8 Wat gebeurt er na de melding?](#)

Het ZAT komt in principe 6 maal per jaar bij elkaar. Het aantal bijeenkomsten kan per school verschillen en is afhankelijk van de aard van de problematiek die speelt.

5. Melden van schoolverzuim

Schoolverzuim betekent: het niet aanwezig zijn bij lessen of activiteiten van het lesrooster op school of tijdens de praktijk.

De wet maakt onderscheid tussen geoorloofd en ongeoorloofd schoolverzuim: geoorloofd verzuim is verzuim met geldige reden; ongeoorloofd verzuim is verzuim zonder geldige reden.

In de wet is vastgelegd wanneer de school ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO moet melden aan de leerplichtambtenaar.

In de Leerplichtwet staan verzuimbepalingen over leerlingen tot 18 jaar.

In de Wet Educatie en Beroepsonderwijs staan verzuimbepalingen over alle leerlingen binnen het MBO die nog geen startkwalificatie hebben (leerlingen tot 18 jaar en leerlingen van 18 jaar en ouder).

Op grond van de Leerplichtwet zijn ouders verantwoordelijk voor het informeren van de school als hun leerplichtige kind afwezig is. Leerlingen van 18 jaar en ouder zijn zelf verantwoordelijk voor het informeren van de school als zij afwezig zijn.

5.1 Wet- en regelgeving

5.1.1 Leerplichtwet (18min)

De Leerplichtwet geldt voor leerlingen jonger dan 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben.

Geregeld schoolbezoek

In de Leerplichtwet is vastgelegd dat een leerling de school geregeld moet bezoeken:

- De ouders zijn verplicht te zorgen dat hun kind de school geregeld bezoekt. Het schoolbezoek vindt geregeld plaats, zolang geen les of praktijktijd wordt verzuimd (LPW art. 2 en art. 4).
- De jongere is verplicht het volledige onderwijsprogramma, het volledige programma van de combinatie leren en werken, te volgen dat door de school wordt aangeboden. De jongere voldoet aan deze verplichting, zolang hij geen les- of praktijktijd verzuimt (LPW art. 4c).
- Ouders moeten de school in kennis stellen of een verzoek doen in verband met de afwezigheid van hun kind en de reden daarvoor (LPW art. 11, 12 en 13). Meer over verlof en vrijstelling staat in [hoofdstuk 6](#).

Wettelijk verzuim melden

Over het melden van verzuim zegt de Leerplichtwet:

- Als een leerling gedurende een periode van 4 opeenvolgende lesweken 16 uren van de lestijd zonder geldige reden lestijd heeft verzuimd, meldt de school dit onverwijld via het Verzuimregister van DUO bij de leerplichtambtenaar, zo mogelijk met opgave van de reden van het verzuim (LPW art. 21a lid 2).

5.1.2 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)

Wettelijk verzuim melden

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs zegt over het melden van verzuim van leerlingen van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie:

- Als de leerling een aaneengesloten periode van 4 opeenvolgende lesweken het onderwijs zonder geldige reden niet meer volgt, meldt de school dit onverwijld via het Verzuimregister van DUO bij de leerplichtambtenaar of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode (in de praktijk wordt veelal de meldtermijn van 16 uur in een periode van 4 weken gehanteerd).
- (WEB art. 8.1.8a lid 1)?

Langdurige ziekte

Langdurige ziekte van een leerling geldt uitsluitend als geldige reden voor afwezigheid, als de leerling of de ouders de ziekte aantonen door middel van een gedagtekende verklaring van een arts (WEB art. 8.1.7 lid 1).

Melding studiefinanciering

Over een ingeschreven leerling die studiefinanciering of een tegemoetkoming in de schoolkosten ontvangt, zegt de WEB (WEB art. 8.1.7.):

- Het bevoegd gezag stelt van deze leerling vast of hij gedurende een aaneengesloten periode van ten minste 5 weken zonder geldige reden niet aan het onderwijs heeft deelgenomen.
- Als het gaat om ongeoorloofde afwezigheid, doet de school hiervan uiterlijk op de 5^e werkdag na de periode van 8 weken melding aan DUO.
- De school informeert de leerling over deze melding en geeft daarbij aan dat de afwezigheid gevolgen kan hebben voor de studiefinanciering of de tegemoetkoming in de schoolkosten.

5.1.3 Verzuim en ziekteverzuim

Visie: voorkomen is beter dan genezen

Onderwijs en gemeenten hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid in de aanpak van het signaleren van verzuim 18 min en 18 plus. Spreek in de gemeente of regio af wanneer de signalen van verzuim voor 18 plus doorgegeven worden en leg die afspraken vast in een verzuimagenda. Alle leerlingen met zorgwekkend verzuim deel je ook al na 1 uur verzuim. Een uitwerking van de visie is vastgesteld in het project preventie verzuim18+. (www.ingrado.nl)

De leerplichtambtenaar behandelt het verzuim van alle leerlingen die worden gemeld. Er kan echter alleen proces-verbaal worden opgemaakt voor leerlingen die nog onder de Leerplichtwet vallen, dus de leerlingen jonger dan 18 jaar zonder startkwalificatie.

Ouderbetrokkenheid

Afgesproken is dat de school de ouders zoveel mogelijk betreft bij de schoolgang van hun kind. Dit geldt voor de ouders van leerplichtige leerlingen, maar waar mogelijk ook voor de ouders van leerlingen die ouder zijn dan 18 jaar.

Aanpak ziekteverzuim

In Nederland heb je het recht om ziek te zijn. Ook niet voor alles ga je naar een dokter. De wetgever heeft daar in de leerplichtwet rekening mee gehouden. Controle of een kind daadwerkelijk ziek is, is dan ook niet nodig en is niet de taak van de school of de leerplichtambtenaar. Een mededeling is voldoende (artikel 12 Lpw 1969: een bericht binnen twee dagen na het ontstaan van de verhindering). Doet de leerplichtige of zijn ouder dat niet, dan verschuift de bewijslast: degene die zich beroept op de verhindering moet dan bewijzen dat hij door ziekte verhinderd was deel te nemen aan het onderwijs. De school heeft echter een zorgplicht die ook geldt voor zieke leerlingen. Daarom is het zaak dat de school zich hierin actief opstelt.

Een evidence-based methodiek waarin de samenwerking tussen school, leerling/ouders, jeugdarts en leerplichtambtenaar is beschreven is M@ZL (Medische Advisering Ziekgemelde Leerling). Dit is een methodiek voor een integrale aanpak van ziekteverzuim bij scholieren in het voortgezet onderwijs en het MBO. Kenmerkend is de samenwerking tussen de jeugdgezondheidszorg, scholen en leerplicht. Wanneer de school zich zorgen maakt over een leerling die dat zich ziek heeft gemeld (dit is in ieder

geval zo bij 4 ziekmeldingen of na 7 aaneengesloten dagen) voert de school een eerste gesprek met de leerling en ouders. Het doel is om samen met hen te kijken naar hoe de school kan ondersteunen. Indien nodig kan school daarna de jeugdarts inschakelen die ook een gesprek voert met de leerling en zijn/haar ouders. Waarna gezamenlijk een plan van aanpak wordt opgesteld. Langdurig ziekteverzuim is altijd een signaal dat er achterliggende problematiek kan spelen. De methodiek is in beheer bij het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, lees [hier](#) meer.

5.1.4 Afspraken aanval op de uitval

De gemeente en de scholen hebben met elkaar afspraken gemaakt om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenaamde VSV-convenant.

Hier kunt u lokale afspraken opnemen

5.2 Actie school bij afwezigheid leerling

Als een leerling afwezig is, probeert de school zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen over de oorzaak van het verzuim van de leerling en zij onderneemt actie om de leerling weer in de lessen of op de praktijk te krijgen.

- Is een leerling zonder bericht afwezig, dan neemt de school dezelfde dag contact op met leerling en/of ouders om te informeren naar de reden van afwezigheid van de leerling.
- De school spreekt ouders en leerling aan op het verzuim.

Aanhoudend verzuim

Als het verzuim aanhoudt, kan de schoolloopbaan in gevaar komen. De school onderneemt aantoonbaar actie om de oorzaak van het verzuim te achterhalen en de leerling weer in de lessen of op de praktijk te krijgen.

- De school spreekt leerling en ouders aan op het verzuim en informeert naar de reden van het verzuim.
- De school onderzoekt het verzuim tijdens de praktijk.
- De school onderzoekt of de leerling extra ondersteuning of begeleiding nodig heeft om de huidige opleiding te kunnen vervolgen (schoolmaatschappelijk werk, schuldhulpverlening etc.).
- De school maakt afspraken met de leerling over het verzuim, legt deze afspraken vast en ziet erop toe dat de afspraken nagekomen worden.
- Gaat het om een verkeerde studiekeuze, dan spant de school zich in om te zorgen voor een andere opleiding waar de leerling zich kan inschrijven.
- Als de BPV niet naar behoren kan plaatsvinden, bijvoorbeeld omdat de praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar is, of omdat de begeleiding tekort schiet of ontbreekt, zorgt de opleiding dat een toereikende vervangende voorziening beschikbaar wordt gesteld.
- De school doet één of meer meldingen in het Verzuimregister van DUO bij ongeoorloofd verzuim van 16 klokuren les- of praktijktijd binnen 4 aaneengesloten lesweken.
- De school houdt per leerling een dossier bij van het verzuim van de leerling (geoorloofd en ongeoorloofd, tijdens de lessen op school en tijdens de praktijk) en de inspanningen die de school heeft verricht om het verzuim aan te pakken (bv. afspraken met de leerling, kopieën van brieven, bespreking in ZAT, inzetten van schoolmaatschappelijk werk, jeugdarts, zoeken van andere praktijkplaats, etc.).

In complexe situaties kan de school via het Verzuimregister van DUO de leerplichtambtenaar erbij betrekken (bij leerlingen zonder startkwalificatie). Dit kan ook als er nog geen sprake is van ongeoorloofd verzuim van 16 klokuren binnen 4 lesweken ([zie paragraaf 5.6](#)).

Bij langdurige en/of frequente ongeoorloofde afwezigheid, is het aan te raden om een stappenplan te maken met maatregelen en duidelijke ijkmomenten, waarop beoordeeld wordt of de maatregelen van de school het gewenste resultaat hebben. Dit om te voorkomen dat de leerling te lang ingeschreven blijft, terwijl hij geen onderwijs meer volgt.

In het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en gemeente om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, betreft de school de leerplichtambtenaar hierbij.

Heeft dit alles geen resultaat en blijft de leerling afwezig, dan start de school de uitschrijfprocedure. Zolang een leerling zonder startkwalificatie op de opleiding ingeschreven is en deze niet bezoekt, doet de school hiervan wekelijks een melding in het Verzuimregister van DUO.

In [hoofdstuk 2.3](#) wordt beschreven welke stappen de school moet zetten, voordat een leerling mag worden uitgeschreven.

Verzuim tijdens beroepspraktijkvorming (BPV)

De praktijk vormt een belangrijk deel van alle mbo-opleidingen. Als een leerling zonder geldige reden afwezig is tijdens het praktijkdeel, zijnde stage, van de opleiding, geldt dit als ongeoorloofd verzuim (LPW art. 4c).

Het is belangrijk dat de school vroegtijdig op de hoogte wordt gesteld van verzuim tijdens de stage, zodat zij op tijd de juiste aanpak kan inzetten om te zorgen dat de BPV weer naar behoren kan plaatsvinden.

Verzuim tijdens de stage telt mee bij het berekenen van wettelijk ongeoorloofd verzuim.

Dit betekent:

- Verzuim tijdens de stage moet binnen één week bij school bekend zijn. Het is belangrijk dat de school hierover met het praktijkbedrijf duidelijke afspraken maakt.
- De school registreert het verzuim wekelijks.
- De school meldt ongeoorloofd verzuim van 16 klokuren lestijd binnen 4 aaneengesloten lesweken via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Het is wenselijk dat de school deze regels ook volgt voor de praktijk van de BBL-opleidingen. Er is geen juridische grondslag om verzuim bij de BBL- praktijk te melden bij de leerplichtambtenaar, alleen de afwezigheid tijdens het onderwijsprogramma mag gemeld worden. Het veelvuldig afwezig zijn tijdens de BBL-Praktijk zal uiteindelijk kunnen leiden tot een ontbinding van de leerwerkovereenkomst, met alle daarbij behorende gevolgen.

Verzuim tijdens de BBL-praktijk kan een voorbode zijn van voortijdig schoolverlaten. Scholen en gemeente werken samen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en daarbij is het essentieel dat de leerplichtambtenaar op tijd wordt geïnformeerd, ook over verzuim tijdens de BBL-praktijk.

Praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar

Als de praktijkplaats niet naar behoren kan plaatsvinden, bijvoorbeeld omdat de praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar is, of omdat de begeleiding tekort schiet of ontbreekt, is dit geen geldige reden om de leerling uit te schrijven.

De school is ervoor verantwoordelijk dat een toereikende vervangende voorziening beschikbaar wordt gesteld. Hierbij maakt het niet uit of de leerling een BBL- of een BOL-traject volgt.

Is er voor een BBL-leerling geen geschikte BBL-praktijkplaats beschikbaar, dan kan de school de leerling een BOL-traject aanbieden.

Is er voor de BOL-leerling geen praktijkplaats (meer) beschikbaar, dan is het de verantwoordelijkheid van de school om voor een vervangend aanbod te zorgen.

18min – geen vervolgopleiding

Als een 18min-leerling zonder startkwalificatie zich wil laten uitschrijven en het vervolgtraject is niet duidelijk, dan informeert de school de leerling en de ouders erover dat de leerling pas kan worden uitgeschreven als de leerling daadwerkelijk een andere opleiding gaat volgen.

Immers, de leerling is nog leerplichtig / kwalificatieplichtig en de ouders zijn dus verplicht om de leerling in te schrijven.

- Tot de start van de nieuwe opleiding wordt de leerplichtige leerling geacht de 'oude' opleiding te blijven volgen en schrijft de school de leerling niet uit.
- Is de leerling toch vertrokken, dan meldt de school dit direct als vermoedelijk ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar. De school geeft hierbij aan welke inspanningen zij heeft verricht om erachter te komen wat het vervolgtraject is van de leerling.
- De school overlegt met de leerplichtambtenaar of de leerling binnen 7 dagen moet worden uitgeschreven of niet.

- De leerplichtambtenaar kan nagaan of er een nieuwe inschrijving is gemeld in BRON. Is er geen nieuwe inschrijving, dan roept de leerplichtambtenaar de leerling en de ouders op.

18min – verhuizing

De stappen hierboven gelden ook als een leerling verhuist, binnen Nederland of naar het buitenland. De school mag de leerling pas uitschrijven als de ouders aannemelijk hebben gemaakt dat de leerling op een andere school is ingeschreven. Is de leerling vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen, dan schrijft de school de leerling nog niet uit.

De school meldt de afwezigheid van de leerling als ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar kan nagaan of de leerling ook daadwerkelijk is verhuisd en of er een nieuwe inschrijving is gemeld in BRON.

5.3 Wanneer melden via het Verzuimregister van DUO?

Bij ongeoorloofd verzuim van 16 klokuren lestijd binnen 4 opeenvolgende lesweken, informeert de school onverwijld de leerplichtambtenaar. De school doet hiervoor een melding in het Verzuimregister van DUO.

Hierbij geldt:

- Het melden van verzuim geldt alleen voor leerlingen tot 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben.
- School meldt ongeoorloofd verzuim van 16 klokuren les- of praktijktijd binnen 4 lesweken.
- Ongeoorloofd verzuim van leerlingen van 18-23 jaar wordt ook gemeld bij 16 klokuren.
- De BPV (stage) is onderwijstijd en ongeoorloofd verzuim tijdens de BPV telt mee bij het berekenen van de 16 uren verzuim. Onverwijld wil zeggen: binnen 5 werkdagen.

In de volgende gevallen doet de school óók een melding in het Verzuimregister van DUO:

- Als een 18min-leerling is vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen.
- Ook een 18plus-leerling kan DUO-gemeld worden, als de school het van belang acht om de leerplichtambtenaar met informatie op de hoogte te stellen.
- Als de leerling zoveel afwezig is dat de schoolloopbaan in gevaar is.
- Als de leerling continu afwezig is zonder geldige reden, doet de school wekelijks een melding in het Verzuimregister van DUO.

LET OP

Zolang een leerling zonder startkwalificatie op de opleiding ingeschreven is en deze niet bezoekt, doet de school hiervan wekelijks een melding in het Verzuimregister van DUO.

Bij de melding in het Verzuimregister van DUO geeft de school aan welke inspanningen zij heeft gedaan om het verzuim aan te pakken. Meer informatie over de inspanningen van school bij verzuim staan in [paragraaf 5.2](#).

5.4 Hoe melden via het Verzuimregister van DUO?

Stappen melding

1. School meldt het verzuim via het [digitaal Verzuimregister van DUO](#) aan de leerplichtambtenaar.
2. School vermeldt hierbij om wat voor soort verzuim het gaat ([zie paragraaf 5.5](#)).
3. School stuurt tegelijkertijd het verzuimoverzicht op een beveiligde manier naar de leerplichtambtenaar (dit kan niet via het Verzuimregister van DUO).
4. Gaat het om een leerling die niet in de gemeente woont, dan stuurt de school het verzuimoverzicht naar de leerplichtambtenaar van de woongemeente van deze leerling.
5. Dit verzuimoverzicht moet zodanig zijn, dat de leerplichtambtenaar op basis hiervan het verzuim van de leerling kan beoordelen.
6. De school geeft de leerplichtambtenaar aanvullende informatie rondom het verzuim:
  - de (vermoedelijke) reden van verzuim

- de acties die de school heeft ondernomen
  - de reactie van de leerling (en eventueel de ouders) hierop
  - welke inzet de school verwacht van de leerplichtambtenaar
7. School informeert de leerling en de ouders over de melding.

Ná de melding

- De school blijft ook na een Verzuimmelding via DUO inspanningen verrichten om het verzuim terug te dringen. Bij de eerste Verzuimmelding via DUO wordt een einddatum aangegeven.
- Als de leerling regelmatig blijft verzuimen (aanhoudend verzuim), doet de school Verzuimmelding via DUO en van elke 16 lesuren ongeoorloofd verzuim binnen 4 lesweken. Deze vervolgmeldingen zijn aansluitend op de eerste melding en hebben ook een einddatum. Na 4 weken aaneengesloten meldingen (28 schooldagen) komt er vanuit DUO een signaal naar de school en de gemeente over een mogelijke potentiële langdurig relatief verzuimer. De school constateert of hiervan sprake is en registreert aansluitend op de laatste vervolgmelding de leerling dan als langdurig relatief verzuimer en voegt hier geen einddatum aan toe.

Dit melden is een wettelijke verplichting en staat los van de inspanningen door de school en het contact met de leerplichtambtenaar.

LET OP als de leerling blijft verzuimen:

- Als een leerling binnen 4 lesweken 16 uren van de lestijd ongeoorloofd afwezig is, doet de school binnen 5 werkdagen een melding in het Verzuimregister van DUO.
- Na elke overschrijding van 16 uren gaat de urenteller op nul en start een nieuwe periode van 4 lesweken.
- Zodra een leerling opnieuw 16 uren ongeoorloofd afwezig is binnen 4 nieuwe lesweken, doet de school opnieuw binnen 5 werkdagen een melding in het Verzuimregister van DUO.
- Als een leerling na een DUO-verzuimmelding continu ongeoorloofd afwezig blijft, doet de school hiervan **wekelijks** een melding in het Verzuimregister van DUO. Na 4 keer komt er een melding vanuit het verzuimloket of er sprake is van langdurig relatief verzuim. Dan kan de leerling geregistreerd worden als langdurig relatief verzuimer en is er geen einddatum meer nodig. Zodra de leerling weer naar school gaat, wordt die dag als einddatum opgevoerd.

Dit zijn wettelijke verplichtingen (voor de leerlingen tot 18 jaar) en dit staat los van de inspanningen door de school en het contact met de leerplichtambtenaar.

5.5 Soorten verzuim

Bij de melding via het Verzuimregister van DUO geeft de school aan wat voor soort verzuim het betreft.

16 uren per 4 weken 18-: ongeoorloofd verzuim van 16 lesuren of meer binnen 4 lesweken.

Langdurig relatief verzuim 18-: ongeoorloofd verzuim van 4 weken aaneengesloten of langer

Overig verzuim: verzuim minder dan 16 lesuren binnen 4 lesweken.

Luxe verzuim: ongeoorloofde afwezigheid doordat de leerling buiten de schoolvakanties om op vakantie gaat.

RMC verzuim 18+: ongeoorloofd verzuim van een 18-23-jarige zonder startkwalificatie.

5.6 Eerder melden mag!

De school *kan* en *mag* verzuim ook eerder via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar melden, dus vóórdat er sprake is van ongeoorloofd verzuim van 16 uren binnen 4 lesweken. Bijvoorbeeld als er zorgen zijn over het verzuimgedrag van een leerling of als de maatregelen van de school geen effect hebben op het verzuim.

LET OP

Als schoolverzuim meldt van minder dan 16 uren binnen 4 lesweken, moet zij kunnen laten zien dat zij zelf inspanningen heeft verricht om het verzuim van de leerling aan te pakken.

Eerder melden kan bijvoorbeeld in het geval van:

- Ongeoorloofd verzuim van minder dan 16 uren binnen 4 lesweken:
  - o met mogelijk problematische achtergrond;
  - o of in combinatie met regelmatig te laat komen.
- Zorgwekkend ziekteverzuim nadat de Jeugdarts is ingeschakeld (zie paragraaf 5.9).
- Vermoeden van voortijdig schoolverlaten.
- Leerling is vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen.

Leerlingen jonger dan 18 jaar kunnen ook eerder gemeld worden in het geval van:

- Regelmatig te laat komen: vanaf 12 keer binnen 4 lesweken.
- Verzuim rondom schoolvakanties.
- Ongeoorloofd verzuim na afwijzing van een verlofaanvraag.

5.7 Leerling die elders onderwijs volgt

De opleiding waar de leerling is ingeschreven is verantwoordelijk voor het tijdig melden van wettelijk ongeoorloofd verzuim. Dit wettelijke verzuim moet binnen 5 werkdagen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar gemeld worden.

Als een leerling in werkelijkheid (tijdelijk) een traject elders volgt, moet de school waar de leerling staat ingeschreven hier goede afspraken over maken met de locatie waar de leerling onderwijs volgt. De school en de opleiding waar de leerling staat ingeschreven blijft ook dan verantwoordelijk voor het tijdig melden van verzuim.

5.8 Wat gebeurt er na een melding?

Onderzoek leerplichtambtenaar

Na ontvangst van een melding stelt de leerplichtambtenaar een onderzoek in. Dit kan bestaan uit het volgende:

- nadere informatie inwinnen bij de school en eventueel bij derden als hiervoor een wettelijke grondslag is vanuit de AVG;
- leerling en/of ouders oproepen voor een gesprek of verhoor.

Bij het bepalen van de oorzaak van het verzuim onderzoekt de leerplichtambtenaar of er sprake is van onwil of van onmacht. Op basis van het onderzoek zal de leerplichtambtenaar allereerst proberen afspraken te maken met leerling en/of ouders om het verzuim te laten stoppen.

De verdere stappen van de leerplichtambtenaar hangen af van de leeftijd van de leerling.

Voor leerlingen tot 18 jaar zonder startkwalificatie geldt de Leerplichtwet. Dit betekent dat de leerplichtambtenaar bij deze leerlingen andere mogelijkheden heeft dan bij leerlingen vanaf 18 jaar.

De leerplichtambtenaar koppelt de resultaten van zijn/haar onderzoek en de vervolgacties terug aan de school.

Onderzoek leerplichtambtenaar: 18min – jonger dan 18

Wat er gebeurt na een melding schoolverzuim is beschreven in de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). De MAS is opgesteld door ketenpartners betrokken bij schoolverzuim en beschrijft de werkzaamheden van de leerplichtambtenaar en betrokken ketenpartners m.b.t. schoolverzuim. Vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp staat bij de aanpak voorop. Meer lezen? Kijk [hier](#).

Na ontvangst van een melding stelt de leerplichtambtenaar een onderzoek in. Dit kan bestaan uit het volgende:

- nadere informatie inwinnen bij de school en eventueel bij derden; als hiervoor een wettelijke grondslag is vanuit de AVG
- leerling en/of ouders oproepen voor een gesprek of verhoor.

Bij het bepalen van de oorzaak van het verzuim onderzoekt de leerplichtambtenaar of er sprake is van onwil of van onmacht.

Op basis van het onderzoek zal de leerplichtambtenaar allereerst proberen afspraken te maken met de ouders (en met jongeren vanaf 12 jaar) om het verzuim te laten stoppen. Heeft dit geen resultaat dan maakt de leerplichtambtenaar in overleg met de ketenpartners een afweging wat betreft de best mogelijke aanpak. Grofweg zijn er 4 mogelijkheden:

- Vrijwillige (jeugd)hulp
- HALT-straf schoolverzuim
- Dwang in civiel kader
- Dwang in strafrechtelijk kader

In voorkomende gevallen kan er worden gekozen voor een combinatie van deze mogelijkheden.

De leerplichtambtenaar verwijst ouders naar de toegang tot de vrijwillige (jeugd)hulp. Bij deze verwijzing kan school een actieve rol spelen. De meeste gemeenten hebben gekozen voor toegang in de vorm van wijkteams met professionals. In de MAS wordt de term Sociaal Wijkteam gehanteerd. Na melding bij het Sociaal Wijkteam bewaakt de leerplichtambtenaar of binnen een maand de hulpverlening op gang komt en/of het schoolverzuim stopt.

Als de vrijwillige (jeugd)hulp niet tot resultaat leidt wegens gebrek aan medewerking van de jongere en/of zijn ouders of om andere redenen stagneert, consulteert de leerplichtambtenaar de RvdK om af te stemmen over het vervolg; civielrechtelijk of strafrechtelijk.

Bij zorgen omtrent de leerling kan de leerplichtambtenaar:

- een melding maken in verwijsindex Risicojongeren;
- de school vragen om een zorgmelding te doen bij Veilig Thuis;
- het stappenplan van de meldcode kindermishandeling volgen ([zie paragraaf 5.13](#)).

Justitie – Openbaar Ministerie

Het OM behandelt het proces-verbaal van de leerplichtambtenaar in een leerplichtzitting. Tijdens deze zitting wil het OM kunnen beoordelen of het verzuim van de leerling na het opmaken van het proces-verbaal is gestopt. Zodra de datum van de leerplichtzitting bekend is, zal de leerplichtambtenaar daarom de school vragen om zo spoedig mogelijk een recent verzuimoverzicht te leveren.

Naar aanleiding van het proces-verbaal van de leerplichtambtenaar kan de rechter onder andere de volgende maatregelen opleggen:

- een maatregel Hulp en Steun: gedwongen hulpverlening voor jongeren vanaf 12 jaar;
- een werkstraf, een taakstraf of een voorwaardelijke straf voor jongeren vanaf 12 jaar;
- een geldboete voor ouders of voor jongeren vanaf 12 jaar.

Raad vd Kinderbescherming

Naar aanleiding van de bemoeienis die volgt op de (zorg-)melding bij het sociaal wijkteam of Veilig Thuis kan de jeugdige worden ingebracht voor bespreking aan een Beschermingstafel. Zo nodig kan de Beschermingstafel beslissen om over te gaan tot onderstaande stap, te weten het indienen van een Verzoek tot Onderzoek (VTO) bij de RvdK; Een VTO bij de RvdK wordt ingediend door de gemeente of door Veilig Thuis (in geval van een ernstige bedreiging van de veiligheid of ontwikkeling van een jeugdige en/of als de vrijwillige hulp niet effectief is en ouders niet bereid of in staat zijn om mee te werken). Dit kan ook naar aanleiding van andere problematiek waarvan schoolverzuim mogelijk een onderdeel is. De RvdK start dan een kinderbeschermingsonderzoek en kan op basis daarvan bij de kinderrechter een verzoek tot een kinderbeschermingsmaatregel indienen zodat hulp in het gedwongen kader kan worden opgelegd (bv. een ondertoezichtstelling).

Halt-afdoening

De Halt-regeling is bedoeld voor leerlingen tot 18 jaar met beginnend verzuim, die al duidelijk zijn aangesproken en gewaarschuwd door de school. Er mag geen sprake zijn van zorgelijke problematiek en ouders en leerling moeten toestemming hebben gegeven voor Halt. Een Halt-afdoening kan slechts eenmaal worden gegeven.

Een leerplichtambtenaar kan een jongere met beginnend ongeoorloofd schoolverzuim en/of te laat komen doorverwijzen naar Halt. Stichting Halt geeft jongeren een kansrijke toekomst door ze te laten leren van fouten en ze goed te maken. Een Halt-medewerker spreekt tijdens een Halt-interventie zowel met de jongere als met de ouders. Tijdens deze Halt-interventie confronteert Halt de jongere met zijn gedrag en de gevolgen daarvan, onder andere door de jongere leeropdrachten te laten maken. Halt probeert jongeren te laten inzien dat zij zelf invloed kunnen uitoefenen op hun gedrag. Daarbij bespreekt Halt met jongere en ouders hoe herhaling van het schoolverzuim voorkomen kan worden en maakt hier samen met de jongere een plan voor. De Halt-medewerker kijkt met de jongere naar zijn of haar toekomstperspectief en het belang van een goede schoolgang hierbij. Daarnaast moet de jongere zijn excuses aanbieden voor het verzuim.

Tijdens het startgesprek neemt Halt een signaleringsinstrument af om te kijken of er nog zorgsignalen aanwezig zijn. Deze zorgsignalen worden besproken met jongere en ouders. Indien nodig kan Halt doorverwijzen naar zorg of een zorgmelding doen. Als er al hulpverlening aanwezig is, neemt Halt contact op voor afstemming:

- de jongere is 12-18 jaar en heeft nog geen startkwalificatie;
- het ongeoorloofd verzuim valt binnen onderstaande richtlijnen (minimum en maximum);
- het verzuim vindt plaats in een aangesloten periode van een schooljaar;
- het verzuim kan de jongere worden verweten;
- de school kan aantonen welke inspanningen zijn verricht om het verzuim tegen te gaan;
- de maatregelen van school hebben het verzuim niet gestopt;
- de school heeft het verzuim via het Verzuimregister van DUO gemeld;
- er is geen sprake van zorgelijke problematiek;
- de jongere is niet eerder naar Halt verwezen;
- in het reglement van school is opgenomen dat een Halt-afdoening kan worden ingezet;
- de jongere stemt in met Halt.

De Halt-richtlijnen voor verzuim zijn:

- minimaal 9 tot maximaal 60 uren verzuim, of
- minimaal 12x tot maximaal 60x te laat, of
- aantal uren verzuim + aantal keren te laat is = minimaal 12 of maximaal 60

Voor meer informatie: zie de [website van Halt](#).

18plus – vanaf 18 jaar

Voor leerlingen van 18 jaar of ouder geldt de Leerplichtwet niet meer. Dit betekent dat de leerplichtambtenaar geen sanctiemogelijkheden heeft, zoals bij leerplichtige leerlingen. De leerplichtambtenaar kan wel:

- proberen de leerling te motiveren om weer naar school te gaan;
- de leerling wijzen op de schoolregels;
- de school adviseren tot een sanctie binnen het eigen verzuimbeleid, bijvoorbeeld met gebruik van een contract;
- doorverwijzen naar hulpverlening in of buiten de school;
- wijzen op voorwaarden die gelden bij aanvraag uitkering.

5.9 Ziekteverzuim

Bij langdurig of frequent ziekteverzuim kan de schoolloopbaan van de leerling in gevaar komen. Daarom is het belangrijk dat ziekteverzuim vroegtijdig wordtesignaleerd, zodat op tijd de juiste aanpak wordt ingezet. Zo kunnen we ervoor zorgen dat de leerling zoveel en goed mogelijk weer naar school gaat. Een goede communicatie tussen ouders en school is hierbij erg belangrijk.

De rol van ouders, school, jeugdarts en leerplichtambtenaar bij aanpak ziekteverzuim

Allereerst zijn ouders en school aan zet om het ziekteverzuim te laten eindigen. Van ouders mag een actieve houding verwacht worden om de juiste hulp voor hun kind in te zetten. School heeft een zorgplicht. Dat betekent dat school verplicht is om bij ziekteverzuim onderwijs op maat aan te bieden. De school stelt samen met de ouders en de leerling een plan op hoe aan het onderwijs inhoud en vorm wordt gegeven gedurende de ziekte. Indien nodig schakelt de school de jeugdarts in. De jeugdarts bespreekt en onderzoekt dan de gezondheidsklachten van de leerling en redenen van ziekteverzuim. Samen met de leerling en ouders wordt dan de gewenste begeleiding of zorg bepaald. Ook adviseert de jeugdarts over deelname aan het lesprogramma en de emotionele en/of fysieke belastbaarheid, een re-integratievoorstel en eventuele gewenste aanpassingen. Wanneer het ziekteverzuim onnodig voortduurt, vraagt de school aan de leerplichtambtenaar om mee te denken en zo nodig de leerplicht te handhaven.

Ziekteverzuimaanpak volgens M@ZL

Een evidence-based methodiek waarin de samenwerking tussen school, leerling/ouders, jeugdarts en leerplichtambtenaar is beschreven is M@ZL (Medische Advisering Ziekgemelde Leerling).

Wat is M@ZL?

M@ZL is een beproefde methodiek voor een integrale aanpak van ziekteverzuim bij scholieren in het voortgezet onderwijs en het MBO. Schoolmedewerkers, jeugdartsen en leerplichtambtenaren hebben samen aandacht en zorg voor leerlingen met ziekteverzuim, waardoor problematiek vroegtijdig in beeld komt.

M@ZL (spreek uit mazzel) staat voor Medische Advisering van de Ziekgemelde Leerling. Met M@ZL wordt er proactief gereageerd op ziekteverzuim signalen. De scholen, JGZ-instellingen en gemeenten werken autonoom samen om snel de problematiek te herkennen en een passende oplossing te bieden.

Zorgwekkend ziekteverzuim wordt door de school vroegtijdigesignaleerd: vier ziekmeldingen in twaalf weken of een zevende schooldag aaneengesloten. Wanneer dit het geval is voert de school een eerste gesprek met de leerling en ouders. Het doel om samen met hen te kijken naar hoe de school kan ondersteunen.

Indien nodig vraagt de school bij de jeugdarts een M@ZL-consult aan. De jeugdarts bespreekt en onderzoekt dan de gezondheidsklachten van de leerling en redenen van ziekteverzuim. Samen met de leerling en ouders wordt dan de gewenste begeleiding of zorg bepaald. Ook adviseert de jeugdarts over deelname aan het lesprogramma en de emotionele en/of fysieke belastbaarheid, een re-integratievoorstel en eventuele gewenste aanpassingen.

Wanneer het ziekteverzuim onnodig voortduurt, vraagt de school aan de leerplichtambtenaar om mee te denken en zo nodig de leerplicht te handhaven. De school doet in dat geval een Verzuimmelding via DUO van ongeoorloofd verzuim.

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

LET OP

In de volgende gevallen doet de school een melding:

- Leerling en ouders houden zich niet aan het onderwijsprogramma dat is opgesteld aan de hand van het consult met de jeugdarts.
- Leerling en ouders werken niet mee aan een consult bij de jeugdarts en het ziekteverzuim houdt aan.

De jeugdarts constateert dat er geen belemmeringen zijn voor schoolbezoek en het ziekteverzuim houdt aan

Tegelijk met de Verzuimmelding via DUO informeert de school de leerplichtambtenaar over de (vermoedelijke) reden van verzuim, de acties die de school heeft ondernomen en de reactie van leerling/ouders hierop. De school informeert de ouders over de melding in het Verzuimregister van DUO. De leerplichtambtenaar onderneemt actie, in samenspraak met de zorgcoördinator.

Als er ernstige zorgen zijn over de leerling, bepaalt het ZAT of er een zorgmelding wordt gedaan bij Veilig Thuis.

5.10 Verhuizing binnen of buiten Nederland

Als een leerling binnen of buiten Nederland verhuist, moet er duidelijkheid zijn over:

1. De datum: wat is de vertrekdatum en wanneer willen de ouders de leerling uitschrijven?
2. De nieuwe school: naar welke school gaat de leerling, in welk land en welke plaats?
3. De inschrijving op de nieuwe school: is de leerling daar al ingeschreven en wanneer zal de leerling daar starten?

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

In het algemeen geldt: als de leerling is vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen, **moet** de school de afwezigheid in het Verzuimregister van DUO melden als vermoedelijk ongeoorloofd verzuim.

De school doet een of meerdere Verzuimmeldingen via DUO en:

- Als de ouders aangeven dat hun kind naar het buitenland is vertrokken, **zònder dat** zij aannemelijk hebben gemaakt dat hun kind op een buitenlandse school is ingeschreven.
- Als de leerling niet op school komt en school van derden heeft vernomen dat het kind naar het buitenland is vertrokken.
- Als de leerling langdurig afwezig is en de school heeft een vermoeden van gedwongen achterlating (zie [hoofdstuk 2.5](#)).

In al deze gevallen mag de school de leerling **nog niet uitschrijven**, tenzij de leerplichtambtenaar hiervoor toestemming geeft. Meer over de stappen bij uitschrijving: zie [hoofdstuk 2.3](#).

Zolang de leerling op de school ingeschreven blijft en deze niet bezoekt, herhaalt de school wekelijks de Verzuimmelding via DUO: zie [hoofdstuk 5.5](#).

5.11 Detentie of gesloten behandelcentrum

Het kan zijn dat een leerling (waarschijnlijk) in detentie of in een gesloten behandelcentrum is geplaatst.

1. Is een leerling zonder bericht afwezig, dan neemt de school dezelfde dag contact op met leerling en/of ouders om te informeren naar de reden van afwezigheid van de leerling.
2. Als de leerling gesloten is geplaatst, verifieert de school dat bij de betreffende instelling.
3. Als het zeker is dat de leerling gesloten is geplaatst, informeert de school de leerplichtambtenaar over start en einde van de plaatsing.
4. In de verzuimregistratie moet de reden van afwezigheid duidelijk zijn.

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

- Als de school (na eigen onderzoek) niet zeker weet waarom de leerling afwezig is, doet de school bij 16 uur afwezigheid een melding in het Verzuimregister van DUO.
- Zolang de leerling afwezig is zonder dat duidelijk is waarom, herhaalt de school wekelijks de Verzuimmelding via DUO.

Over de handelwijze t.a.v. wel of niet uitschrijven: zie [hoofdstuk 2.1.1](#).

5.12 Zwangere leerlingen en tienermoeders

Zwangere leerlingen en tienermoeders zijn zelf verantwoordelijk of medeverantwoordelijk voor het goed afronden van hun schoolloopbaan. Maar om te voorkomen dat zij voortijdig met hun school stoppen, is het belangrijk dat het begeleiden van deze leerlingen goed verloopt. Het is raadzaam binnen de school een contactpersoon aan te wijzen voor deze leerlingen.

Contract Zwangerschapsverlof

Een zwangere leerling heeft, net als een zwangere die werkt, recht op maximaal 16 weken zwangerschapsverlof (4 - 6 weken voor en 10 - 12 weken na de bevalling). Daarbuiten moet zij aanwezig zijn volgens het lesrooster.

De school stelt met de leerling een Contract Zwangerschapsverlof op, met daarin:

- de uitgerekende bevallingsdatum;
- de datum waarop het zwangerschapsverlof ingaat;
- de datum van terugkeer naar school;
- de contactpersoon binnen school;
- eventuele afspraken over een aangepast lesprogramma of het afleggen van toetsen en examen;
- informatie over hoe straks school en de zorg voor het kind worden gecombineerd, bijvoorbeeld: hoe is de kinderopvang geregeld?

18min – vrijstelling geregeld schoolbezoek

Is een zwangere leerling jonger dan 18 jaar, dan moeten haar ouders een *vrijstelling geregeld schoolbezoek* bij de leerplichtambtenaar aanvragen, voor de duur van het zwangerschapsverlof (LPW art. 11 onder g). De school schrijft de leerling niet uit gedurende het zwangerschapsverlof.

18plus

Zwangerschap geldt niet als reden voor verlenging van de basisbeurs van de studiefinanciering. Om te voorkomen dat de studieschuld onnodig oploopt, kan een zwangere 18plus-leerling zich tijdelijk laten uitschrijven voor de duur van het zwangerschapsverlof. Het is dan erg belangrijk dat er met de leerling concrete afspraken worden gemaakt over de terugkeer naar school, na afloop van het zwangerschapsverlof. Dit om te voorkomen dat de leerling een voortijdig schoolverlater wordt.

Aangepast lesprogramma

Als een leerling voor of na de bevalling aangeeft de lessen door ziekte of complicaties niet te kunnen volgen, kan de school bij de GGD (via de jeugdarts) een belastbaarheidsonderzoek laten doen. Daarmee kan vastgesteld worden of de school een aangepast lesprogramma moet opstellen. Ziekte of complicaties moet de leerling met een verklaring van de arts onderbouwen.

Inschakelen leerplichtambtenaar

De school stuurt een kopie van het contract zwangerschapsverlof naar de leerplichtambtenaar. Komt een leerling tijdens haar zwangerschap of na haar zwangerschapsverlof zonder opgegeven geldige reden niet op school, dan neemt de school contact op met de leerling om te informeren naar de reden van afwezigheid.

Tevens meldt de school het verzuim via DUO aan de leerplichtambtenaar, met hierbij de (vermoedelijke) reden van verzuim, de acties die de school heeft ondernomen en de reactie van de leerling hierop.

Als school hierover met de leerling geen bijzondere afspraken heeft gemaakt, dan gelden de normale leerplichtregels voor het melden van verzuim (zie paragraaf 5.3).

Contactpersoon binnen de school

Het is raadzaam binnen de school een contactpersoon aan te wijzen voor zwangere leerlingen en tienermoeders. Deze persoon zorgt ervoor dat onderstaande stappen worden uitgevoerd.

Stappen bij zwangerschap van een leerling

1. School wijst een contactpersoon aan voor de zwangere leerling.
2. De contactpersoon informeert het zorgteam over de zwangerschap van de leerling.
3. School spreekt de periode voor het zwangerschapsverlof af: maximaal 16 weken.

4. School stelt een verlofcontract met de leerling op en stuurt een kopie hiervan naar de leerplichtambtenaar.
5. Bij leerlingen jonger dan 18 jaar: school laat een *vrijstelling geregeld schoolbezoek* door ouders aanvragen bij de leerplichtambtenaar.
6. Voor, gedurende en na het verlof houdt de contactpersoon contact met de leerling. Terugkeer naar school is hierbij een terugkerend thema.
7. School reageert alert op (ziekte)verzuim van de leerling, vóór en ná het verlof.
8. Als de leerling vóór of ná het zwangerschapsverlof zonder geldige reden niet op school komt, meldt de school dit via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.
9. Als een leerling de zwangerschap of het ouderschap als reden opgeeft voor ziekteverzuim, kan de school via de jeugdarts bij de GGD een belastbaarheidsonderzoek aanvragen. Afhankelijk van de beoordeling kan de leerling een aangepast lesprogramma volgen, of gemeld worden bij de leerplichtambtenaar.

5.13 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Vanaf 1 juli 2013 is elke organisatie verplicht om een Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld te hebben. Hierin staan de stappen beschreven die de organisatie moet zetten bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld volgt de school de stappen van de meldcode. Ook leerplichtambtenaren hebben een eigen meldcode. Als de leerplichtambtenaar vermoedens heeft van kindermishandeling of huiselijk geweld, zal hij/zij (meestal in overleg met de school) deze meldcode volgen.

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode. Dit afwegingskader helpt hen bij het wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij het beslissen. De afwegingskaders voor in de meldcode zijn in de eerste helft van 2018 opgesteld door de beroepsgroepen die vallen onder de meldcode. In de tweede helft van 2018 wordt er met de afwegingskaders geoefend. De afwegingskaders die gemaakt zijn door de beroepsgroepen voor het onderwijs en leerplicht/RMC vindt u in de [Toolkit huiselijk geweld en kindermishandeling](#).

Meer informatie over de meldcode vindt u [hier](#).

6. Vrijstelling geregeld schoolbezoek: extra verlof

Ouders zorgen ervoor dat hun kind geregeld naar school gaat. Leerlingen mogen nooit zonder reden van school wegblijven.

In de wet- en regelgeving ten aanzien van verlof wordt onderscheid gemaakt tussen leerlingen tot 18 jaar en leerlingen vanaf 18 jaar. Voor leerlingen tot 18 jaar geldt de Leerplichtwet.

Voor alle leerlingen binnen het MBO geldt de onderwijsovereenkomst en de stukken waar in de onderwijsovereenkomst naar wordt verwezen, zoals bijvoorbeeld het studentenstatuut of de studiegids.

Tot 18 jaar

In de Leerplichtwet staat wanneer een leerplichtige leerling de school niet kan of hoeft te bezoeken. Hierbij maakt de Leerplichtwet onderscheid in vrijstelling van inschrijving (de leerling hoeft niet bij een school te staan ingeschreven, LPW art. 5) en vrijstelling van geregeld schoolbezoek.

Dit hoofdstuk behandelt *niet* de vrijstelling van inschrijving. Hierover beslist namelijk altijd de leerplichtambtenaar. Als ouders hier vragen over hebben verwijst de school hen naar de leerplichtambtenaar.

Dit hoofdstuk behandelt *wel* de vrijstelling van geregeld schoolbezoek, omdat hierbij ook de school een rol heeft. Vrijstelling van geregeld schoolbezoek wordt ook wel extra verlof genoemd.

Uitgangspunten bij het verlenen van verlof zijn: de gronden voor verlof betreffen veelal situaties buiten de wil van de ouders of leerplichtige om; het verlof wordt alleen gegeven als daarmee een onredelijke situatie kan worden vermeden en het verlof wordt altijd zo kort mogelijk gehouden.

Vanaf 18 jaar

De school bepaalt welke regels en procedures zij hanteert bij verlof voor de leerlingen vanaf 18 jaar. Dit kunnen dezelfde regels en procedures zijn als voor de leerlingen tot 18 jaar. De verlofregels moeten worden opgenomen in de onderwijsovereenkomst.

6.1 Wet- en regelgeving

6.1.1 Leerplichtwet (18min)

Bij leerlingen tot 18 jaar zonder startkwalificatie is de Leerplichtwet van toepassing. Hierin is het volgende vastgelegd:

- De ouders zijn verplicht te zorgen dat hun kind de school geregeld bezoekt (LPW art. 2).
- De jongere is verplicht de school waar hij staat ingeschreven geregeld te bezoeken. Het schoolbezoek vindt geregeld plaats, zolang geen les of praktijktijd wordt verzuimd (LPW art. 4c).

In de volgende situaties zijn ouders vrijgesteld van de plicht hun kind een school geregeld te laten bezoeken (LPW art. 11):

- als de school of de instelling gesloten of het onderwijs geschorst is;
- als het bezoeken van de school of de instelling door uitzonderlijke omstandigheden verboden is;
- als de leerling bij wijze van tuchtmaatregel tijdelijk de toegang tot de school of instelling is ontzegd;
- wegens ziekte van de leerling;
- wegens vervulling van plichten van de leerling die voortvloeien uit godsdienst of levensovertuiging;
- als het gezin wegens de specifieke aard van het beroep van een van de ouders slechts buiten de schoolvakanties op vakantie kan;
- wegens andere gewichtige omstandigheden.

In de artikelen 12 t/m 14 van de Leerplichtwet staan hierbij aanvullende bepalingen:

Ziekte

Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling wegens ziekte, als het hoofd daarover binnen 2 dagen na het ontstaan van de verhindering is geïnformeerd, zo mogelijk met opgave van de aard van de ziekte (LPW, art. 12).

Godsdienst of levensovertuiging

Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging. Dit kan alleen als het hoofd daarover 2 dagen vóór de verhindering is geïnformeerd (LPW, art. 13).

Vakantie vanwege aard beroep ouders

- Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling voor vakantie wegens de specifieke aard van het beroep van één van de ouders. Dit kan alleen als het hoofd hiervoor verlof heeft verleend.
- Het hoofd kan dit verlof slechts eenmaal voor ten hoogste 10 dagen per schooljaar verlenen en niet in de eerste 2 lesweken van het schooljaar (LPW, art. 13a).

Andere gewichtige omstandigheden

- Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling wegens andere gewichtige omstandigheden. Dit kan alleen als het hoofd hiervoor verlof heeft verleend.
- Als geen verlof gevraagd is, kan het hoofd alsnog verlof verlenen als hem binnen 2 dagen na het ontstaan van de verhindering de redenen worden meegedeeld.
- Als verlof wordt gevraagd wegens gewichtige omstandigheden voor 10 schooldagen of minder, dan beslist de directeur. Bij een aanvraag voor meer dan 10 schooldagen per schooljaar, dan beslist de leerplichtambtenaar (LPW art. 14).

6.1.2 Beleidsregel verlof van OC&W (18min)

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een beleidsregel vastgesteld voor de uitleg van de termen 'specifieke aard van het beroep' en 'andere gewichtige omstandigheden'. Deze beleidsregel geldt alleen voor de leerlingen die vallen onder de Leerplichtwet (jonger dan 18 jaar zonder startkwalificatie).

Deze beleidsregel vindt u op www.overheid.nl

6.1.3 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)

De regels en procedures bij verlof staan beschreven in de onderwijsovereenkomst en/of de stukken waar in de onderwijsovereenkomst naar wordt verwezen, zoals bijvoorbeeld het studentenstatuut of de studiegids (WEB art. 8.1.3).

De school bepaalt zelf welke regels en procedures zij hanteert bij verlof, dit is niet bepaald in de WEB.

6.2 Aandachtspunten

Verlofregels 18min en 18plus

Verlofregels voor leerlingen tot 18 jaar staan in de Leerplichtwet. In de volgende paragrafen worden deze verlofregels toegelicht.

De school bepaalt zelf welke regels en procedures zij hanteert bij verlof voor de leerlingen vanaf 18 jaar. Dit kunnen dezelfde regels en procedures zijn als voor de leerlingen tot 18 jaar, alleen heeft de leerplichtambtenaar hierin dan geen rol.

Volgens de Leerplichtwet heeft het hoofd van de school de bevoegdheid tot het toekennen of afwijzen van verlof. Voor het MBO wordt onder hoofd van de school de opleidingsmanager verstaan.

Aandachtspunten bij verlofaanvragen

- De school vermeldt in de studiegids wanneer, hoe en bij wie ouders verlof voor hun kind kunnen aanvragen.
- Verlofaanvragen moeten schriftelijk en binnen een redelijke termijn bij de school worden ingediend. Deze termijn moet zodanig zijn dat de school voldoende tijd en gelegenheid heeft om de aanvraag zorgvuldig te beoordelen en af te handelen. De school bepaalt wat hiervoor een redelijk termijn is en informeert de ouders hierover.
- Gaat het om een acute situatie waardoor de leerling niet naar school kan komen, dan kan hiervoor achteraf verlof worden verleend. Ouders moeten de school hierover dan wel binnen 2 dagen na het ontstaan van de verhindering informeren.
- Als de aanvraag niet binnen een redelijke termijn is ingediend, moet door de aanvrager worden beargumenteerd waarom dit niet is gebeurd.
- Een aanvraag voor verlof moet, voor zover redelijkerwijze mogelijk, vergezeld worden van bewijsstukken, waaruit blijkt dat het een situatie betreft buiten de wil van ouders of leerplichtige om.
- De afhandeling van alle verlofaanvragen door de school wordt zorgvuldig geadministreerd.
- De school kan advies vragen aan de leerplichtambtenaar, maar de school blijft zelf verantwoordelijk voor de genomen beslissing bij verlof van maximaal 10 schooldagen.

LET OP

Als er meer kinderen uit een gezin leerplichtig zijn en verschillende scholen bezoeken, neemt de opleidingsmanager voordat hij een beslissing neemt, zo mogelijk contact op met de andere school/scholen. Dit om te voorkomen dat er door verschillende scholen anders wordt besloten over? dezelfde verlofaanvraag.

Aandachtspunten bij besluiten van de school

Bij het behandelen van verlofaanvragen moet een zorgvuldige procedure worden toegepast. In de [Algemene Wet Bestuursrecht](#) zijn voorschriften vastgelegd, waaraan besluiten van de directeur (als bestuursorgaan) moeten voldoen:

- Als een andere medewerker dan de opleidingsmanager bevoegd is tot het toekennen of afwijzen van verlof, dan moet dit in een mandaatbesluit zijn vastgelegd.
- Het besluit op een verlofaanvraag wordt gegeven binnen een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag (uiterlijk binnen 8 weken).
- Het besluit wordt schriftelijk en met opgave van reden aan de ouders meegedeeld.
- Het besluit is ondertekend en van datum voorzien.
- In het besluit worden ouders erop gewezen dat zij binnen 6 weken bij de school schriftelijk hun bezwaren kenbaar kunnen maken tegen de beslissing.
- De school neemt zo spoedig mogelijk (uiterlijk binnen 6 weken) na ontvangst van het bezwaarschrift een besluit.
- De ouders moeten in de gelegenheid zijn gesteld om te worden gehoord en zij moeten kennis hebben kunnen nemen van adviezen die op het besluit betrekking hebben.

6.3 Verlof wegens ziekte van de leerling

- Bij verlof wegens ziekte volstaat een mededeling van de ouders (de ouders zijn medeverantwoordelijk en mede-aansprakelijk voor de geregelde schoolgang van hun kind, LPW art. 2).
- De school vermeldt in de schoolgids duidelijk wanneer en hoe de ouders de school moeten informeren als hun kind ziek is.
- Bij zorgen of twijfels of het daadwerkelijk ziekte betreft, kan de school waar de leerling staat ingeschreven een beroep doen op de jeugdarts van de JGZ. [Zie hoofdstuk 5.9.](#)
- De WEB zegt over langdurige ziekte het volgende: langdurige ziekte van een leerling geldt uitsluitend als geldige reden voor afwezigheid, als de leerling of de ouders de ziekte aantonen door middel van een gedagtekende verklaring van een arts (WEB art. 8.1.7 lid 1).

6.4 Verlof wegens verplichting godsdienst of levensovertuiging

Op grond van artikel **11e Lpw** is in bepaalde gevallen vrijstelling van schoolbezoek wegens godsdienst of levensovertuiging mogelijk.

In artikel 6 van de Grondwet wordt gesteld dat een ieder recht heeft zijn godsdienst of levensovertuiging vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. In de Leerplichtwet heeft dit grondrecht zijn vertaling gekregen in artikel 11 aanhef sub e in verband met artikel 13 en 13b. Het grondrecht heeft de vorm van een beroep op vrijstelling van de verplichting op grond van de Leerplichtwet. De vrijstelling is bedoeld om plichten voortvloeiend uit religie of levensovertuiging te kunnen vervullen. De vrijstelling geldt voor één dag, namelijk de dag waarop de plicht vervuld moet worden.

Indien er vanuit de religie of levensovertuiging een bandbreedte bestaat van meerdere dagen waarbinnen de plicht vervuld kan worden, dan dient dit zo mogelijk op een niet-schooldag gedaan te worden. Daarbij is de reisdag voorafgaand of na het vervullen van de plicht in het buitenland geen geldige reden voor een beroep op vrijstelling wegens gewichtige omstandigheden. De verplichting kan in beginsel immers ook in Nederland worden uitgevoerd. Een beroep op vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging kan slechts worden gedaan indien daarvan uiterlijk twee dagen vóór de verhindering aan het hoofd kennis is gegeven.

De onderwijswetgeving biedt aan scholen ruimte om álle leerlingen klassikaal vrij te geven, of op de betreffende dag bijv. een studiedag in te lassen. Zo'n besluit geldt dan voor álle leerlingen van de school en dus niet alleen voor de groep leerlingen die een religieuze plicht vervult.

In geval van bijzondere omstandigheden biedt artikel 8 van de Regeling vaststelling schoolvakanties 2019-2022 de mogelijkheid aan scholen om bij de minister een verzoek in te dienen om te mogen afwijken van de data van centraal vastgestelde vakanties.

Religieuze verplichtingen

Volgens de leerplichtwet dient een vrijstelling van geregeld schoolbezoek op religieuze gronden beschouwd te worden als een kennisgeving van de ouder(s)/verzorger(s) aan de directeur van de

school. Er is dus geen sprake van het al of niet verlenen van verlof door de directeur of leerplichtambtenaar. Een kennisgeving (in de vorm van bijvoorbeeld een mededeling) volstaat.

Voorbeelden van religieuze verplichtingen zijn:

Chinees Nieuwjaar
Offerfeest
Suikerfeest
Holifeest
Diwalifeest
Krishna Janamashimi
Navratri (alleen de laatste dag)
Maha Shivratri
Biddag voor gewas en arbeid
Dankdag voor gewas en arbeid
Aswoensdag
Paasfeest (Pesach)
Wekenfeest (Sjawoe'of)
Joods Nieuwjaar (Rosh Hasjana)
Grote verzoendag (Jom Kippoer)
Loofhuttenfeest (Soekot)
Slotfeest (Sjemini Atseret)
Vreugde der Wet (Simchat Tora)

Carnaval is geen religieuze feestdag.

De exacte data van de Islamitische feestdagen zijn pas kort voor de viering bekend en verschillen per land, dit in verband met de stand van de maan in de diverse thuislanden.

De school vermeldt in de schoolgids duidelijk wanneer en hoe de ouders de school moeten informeren over dit soort verlof en wat de regels hierbij zijn.

6.5 Verlof wegens specifieke aard van beroep ouders

Ouders van schoolgaande kinderen moeten zich houden aan de vakantieperiodes die de school vaststelt. Sommige ouders oefenen echter een beroep uit dat hen beperkt in de mogelijkheden om tijdens de reguliere schoolvakanties 2 aaneengesloten weken met hun kinderen op vakantie te gaan. In dit geval kunnen de ouders vakantieverlof aanvragen vanwege de specifieke aard van het beroep van één van de ouders.

Uitleg 'specifieke aard van het beroep'

De beleidsregel van OC&W zegt over het begrip 'specifieke aard van het beroep': hierbij dient voornamelijk te worden gedacht aan seizoensgebonden werkzaamheden, resp. werkzaamheden in bedrijfstakken die een piekdrukte kennen, waardoor het voor het gezin feitelijk onmogelijk is om in die periode een vakantie op te nemen.

Het moet redelijkerwijs te voorzien zijn (en/of worden aangetoond) dat een vakantie in de schoolvakanties tot onoverkomelijke bedrijfseconomische problemen zal leiden. Slechts het gegeven dat gedurende de schoolvakanties een belangrijk deel van de omzet wordt behaald is onvoldoende.

Aandachtspunten

- Dit verlof moet worden aangevraagd. Voor algemene aandachtspunten, zie [paragraaf 6.2](#).
- Ouders moeten het besluit van de directeur afwachten voordat zij op vakantie gaan.
- De directeur mag maar eenmaal en voor ten hoogste 10 schooldagen per schooljaar vakantieverlof verlenen.
- Vakantieverlof mag niet worden verleend in de eerste 2 lesweken van het schooljaar.

6.6 Verlof wegens andere gewichtige omstandigheden

De beleidsregel van OC&W zegt over het begrip 'andere gewichtige omstandigheden': dit zijn omstandigheden die veelal buiten de wil of invloedssfeer van de ouders of leerling zijn gelegen.

In het algemeen geldt: het verlof wordt alleen gegeven als daarmee een onredelijke situatie kan worden vermeden en het verlof wordt altijd zo kort mogelijk gehouden.

Geen geldige redenen voor verlof

OC&W heeft bepaald dat de volgende situaties géén redenen zijn voor het verlenen van extra verlof:

- familiebezoek in het buitenland;
- goedkope tickets in het laagseizoen;
- omdat tickets al gekocht zijn of omdat er geen tickets meer zijn in de vakantieperiode;
- vakantiespreiding;
- verlof voor een kind, omdat andere kinderen uit het gezin al of nog vrij zijn;
- eerder vertrek of latere terugkomst in verband met verkeersdrukte;
- samen reizen;
- kroonjaren;
- sabbatical;
- wereldreis/verre reis.

Periode verlof

Voor onderstaande situaties heeft OC&W aangegeven hoeveel dagen verlof kan worden gegeven. Hierbij geldt dat het totaal aantal dagen waarvoor de directeur verlof kan geven, niet meer mag zijn dan 10 schooldagen per schooljaar.

- Voor verhuizing: maximaal 1 schooldag.
- Voor het voldoen aan wettelijke verplichtingen, voor zover dit niet buiten de lesuren kan geschieden: maximaal 10 dagen.
- Voor het bijwonen van het huwelijk van bloed- of aanverwant tot en met de 3^e graad:
  - in Nederland maximaal 2 schooldagen als er ver gereisd moet worden, anders maximaal 1 dag;
  - in het buitenland maximaal 5 schooldagen.
- Bij ernstige levensbedreigende ziekte zonder uitzicht op herstel van bloed- of aanverwant t/m de 3^e graad: maximaal 10 schooldagen.
- Bij overlijden van bloed- of aanverwant:
  - in de 1^e graad maximaal 5 schooldagen;
  - in de 2^e graad maximaal 2 schooldagen;
  - in de 3^e en de 4^e graad maximaal 1 schooldag;
  - in het buitenland: 1^e tot en met 4^e graad maximaal 5 schooldagen.
- Bij 25-, 40- of 50-jarig ambtsjubileum en het 12½-, 25-, 40-, 50- en 60-jarig huwelijksjubileum van ouders of grootouders: maximaal 1 schooldag.
- Voor andere naar het oordeel van het hoofd van de school/instelling gewichtige omstandigheden: maximaal 10 schooldagen.

Aandachtspunten bij maximaal 10 dagen

- Bij verlof voor 10 schooldagen of minder beslist de directeur van de school.
- Dit verlof moet worden aangevraagd. Voor algemene aandachtspunten, zie [paragraaf 6.2](#).
- Verlof vanwege gewichtige omstandigheden kan ook worden toegekend in de eerste 2 weken na de zomervakantie. Hier moet echter terughoudend mee worden omgegaan.

Aandachtspunten bij meer dan 10 dagen

- Bij verlof voor meer dan 10 schooldagen beslist de leerplichtambtenaar.
- Het maakt hierbij niet uit of het gaat om verlof voor een periode van meer dan 10 schooldagen in één keer, of om de situatie waarin door een nieuwe aanvraag de 10-dagen-grens wordt overschreden.
- Dit verlof moet worden aangevraagd. Voor algemene aandachtspunten, zie [paragraaf 6.2](#).

- De directeur stuurt de verlofaanvraag door naar de leerplichtambtenaar.
- De verlofaanvraag moet schriftelijk en binnen een redelijke termijn bij de leerplichtambtenaar worden ingediend.
- De leerplichtambtenaar neemt een besluit nadat hij/zij de aanvrager en de directeur van de school heeft gehoord.

7. Schorsen

Ernstige incidenten kunnen aanleiding zijn tot een verregaande strafmaatregel: schorsing, het tijdelijk uitsluiten van bepaalde onderwijsactiviteiten.

Binnen het MBO zijn de voorschriften voor de maximale lengte en de procedure van schorsing per school geregeld. Het beleid met betrekking tot schorsen en verwijderen van leerlingen wordt vastgesteld met instemming van de deelnemersraad.

Het beleid met betrekking tot schorsen staat beschreven in het studentenstatuut en/of in de onderwijsovereenkomst.

In de praktijk spreken scholen soms over 'interne schorsing' of 'time out'. Voor al deze vormen van uitsluiting van het lesprogramma, gelden de regels zoals bij schorsing.

7.1 Wet- en regelgeving

7.1.1 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)

De studentenraad heeft instemmingsrecht ten aanzien van het beleid met betrekking tot toelating, schorsing en verwijdering van de studenten.

De regels en procedures bij schorsing staan beschreven in de onderwijsovereenkomst en/of de stukken waar in de onderwijsovereenkomst naar wordt verwezen, zoals bijvoorbeeld het studentenstatuut of de studiegids.

De WEB geeft aan dat er beleid moet zijn met betrekking tot schorsen, maar zij zegt niets over de duur van een schorsing. Voor het Voortgezet Onderwijs, Primair Onderwijs en Speciaal Onderwijs zegt de wet hier wel iets over: de school kan een leerling met opgave van redenen voor maximaal 5 dagen achtereen schorsen (IB WVO art. 13, artikel 40c WPO, artikel 40a WEC). Het advies voor de mbo-scholen is bij schorsing ook 5 dagen als maximum aan te houden.

7.1.3 Zorgvuldige procedure

Als besloten wordt tot een schorsing, moet hiervoor een zorgvuldige procedure worden toegepast. Uitgangspunt hierbij zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (gedragsregels van de overheid ten opzichte van de burger).

- Het besluit wordt schriftelijk en met opgave van redenen aan ouders en leerling meegedeeld.
- Het besluit is ondertekend en van datum voorzien.
- In het besluit worden ouders en leerling erop gewezen dat zij binnen 6 weken bij de school schriftelijk hun bezwaren kenbaar kunnen maken tegen de beslissing.
- De school neemt zo spoedig mogelijk na ontvangst van het bezwaarschrift een besluit.
- Ouders en leerling moeten in de gelegenheid zijn gesteld om te worden gehoord en kennis hebben kunnen nemen van adviezen die op het besluit betrekking hebben.

7.2 Wanneer schorsen?

De schorsing kan opgelegd worden als corrigerende strafmaatregel, die toegepast wordt nadat is gebleken dat andere maatregelen niet het beoogde effect sorteren.

Schorsing kan ook opgelegd worden als een onmiddellijke maatregel naar aanleiding van een ernstige aangelegenheid.

Aanleidingen voor een schorsingsbesluit kunnen zijn:

- herhaalde les- of ordeverstoring;
- wangedrag tegenover leerkrachten of medeleerlingen;
- diefstal, beroving, afpersing, fraude;
- bedreiging, door ouders of door leerling;
- gedrag dat de veiligheid aantast van leerlingen of medewerkers van de school;
- geweldpleging;
- gebruik van alcohol of drugs tijdens schooltijden;
- handel in drugs of in gestolen goederen;
- bezit van wapens of vuurwerk.

7.3 Stappen bij schorsen

Het beleid met betrekking tot schorsen is vastgelegd in de onderwijsovereenkomst en/of de stukken waar in de onderwijsovereenkomst naar wordt verwezen, zoals bijvoorbeeld het studentenstatuut of de studiegids. Ook de procedure en de beslistermijnen zijn hierin vastgelegd.

Om te voldoen aan de eisen van een zorgvuldige procedure gelden de volgende richtlijnen bij schorsing:

1. Het bestuur (of een daartoe gevolmachtigde persoon) van een school kan een leerling voor een periode van ten hoogste één week (= 5 schooldagen) schorsen.
2. De school neemt telefonisch contact op met de ouders om de schorsing mee te delen en de ouders worden opgeroepen voor een gesprek op school. Dit geldt bij alle 18min-leerlingen. De ouders van 18plus-leerlingen worden opgeroepen voor een gesprek, als de leerling zelf hiertegen geen bezwaar heeft gemaakt.
3. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk en met opgave van reden aan leerling en ouders (en indien van toepassing aan gezinsvoogd of reclasseringsmedewerker) meegedeeld. De ouders van 18min-leerlingen worden altijd schriftelijk geïnformeerd. De ouders van 18plus-leerlingen worden geïnformeerd, als de leerling zelf hiertegen geen bezwaar heeft gemaakt.
4. Hierbij wordt ook vermeld hoe de bezwaarprocedure is geregeld.
5. Alleen als voortijdig schoolverlaten dreigt, kan de school de leerplichtambtenaar op de hoogte stellen van de schorsing en de reden hiervan. Wordt de leerling na de schorsing weer toegelaten, dan mag de leerplichtambtenaar over de schorsing niet over worden geïnformeerd, dus alleen als het leidt tot een verwijdering.
6. De leerling wordt tijdens de schorsingsperiode in principe binnen de school aan het werk gezet. In uitzonderlijke gevallen kan de leerling buiten de school aan het werk gezet worden.
7. Na de schorsingsperiode wordt de leerling weer tot de lessen toegelaten.

Bezwaar

1. Ouders en leerling hebben de mogelijkheid tegen een schorsing schriftelijk bezwaar te maken bij de directie van de school.
2. De directeur beslist zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 5 dagen na ontvangst van het bezwaarschrift.
3. Vóórdat de directeur beslist, worden ouders en leerling in de gelegenheid gesteld hun bezwaren mondeling toe te lichten.
4. Gedurende de behandeling van het bezwaar kan de leerling de toegang tot de lessen worden ontzegd voor de maximale tijd van de schorsingsduur.

8. Verwijderen (of gedwongen overplaatsen)

Als is gebleken dat meerdere schorsingsmaatregelen niet het beoogde effect hebben, kan de school verwijdering als corrigerende strafmaatregel toepassen. Verwijdering kan ook worden toegepast als maatregel naar aanleiding van een ernstige aangelegenheid.

Bij een uitschrijving op basis van een eenzijdige beslissing van de school, zonder dat er een verzoek van de ouders en/of de leerling is, gelden ook de regels van een verwijdering.

Een gedwongen overplaatsing naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), wordt ook gezien als een verwijdering.

Bij een verwijderingsprocedure zijn de leerling, de ouders, de leerplichtambtenaar, de directie en het bestuur van de school betrokken.

8.1 Wet- en regelgeving

8.1.1 Leerplichtwet (18min)

De Leerplichtwet bepaalt dat de school een beslissing (een voornemen) tot verwijdering terstond moet melden aan de gemeente (LPW art. 18).

Dit is van toepassing voor de leerlingen tot 18 jaar zonder startkwalificatie.

8.1.2 Wet Educatie en Beroepsonderwijs (18min en 18plus)

De WEB bepaalt het volgende:

- Definitieve verwijdering van een leerling waarop de Leerplichtwet van toepassing is, vindt alleen plaats nadat het bestuur ervoor heeft gezorgd dat een andere school of instelling bereid is de leerling toe te laten;
- indien aantoonbaar gedurende 8 weken zonder succes is gezocht naar een zodanige instelling of school waarnaar kan worden verwezen, kan in afwijking van het voorgaande punt, tot definitieve verwijdering worden overgegaan (WEB art. 8.1.3 lid 5).

En:

- Verwijdering van een niet-leerplichtige leerling die geen startkwalificatie heeft en die nog geen 23 jaar is, is onverwijld gemeld aan de gemeente (WEB art. 8.1.8).

Verder is vastgelegd dat de studentenraad instemmingsrecht heeft ten aanzien van het beleid met betrekking tot toelating, schorsing en verwijdering van studenten ().

De regels en procedures bij verwijdering staan beschreven in de onderwijsovereenkomst en/of de stukken waar in de onderwijsovereenkomst naar wordt verwezen, zoals bijvoorbeeld het studentenstatuut of de studiegids.

8.1.4 Zorgvuldige procedure

Als besloten wordt tot een verwijdering, moet hiervoor een zorgvuldige procedure worden toegepast. Uitgangspunt hierbij zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (gedragsregels van de overheid ten opzichte van de burger).

- Het besluit wordt schriftelijk en met opgave van redenen aan ouders en leerling meegedeeld.
- Het besluit is ondertekend en van datum voorzien.
- In het besluit worden ouders en leerling erop gewezen dat zij binnen 6 weken bij de school schriftelijk hun bezwaren kenbaar kunnen maken tegen de beslissing.
- De school neemt zo spoedig mogelijk na ontvangst van het bezwaarschrift een besluit.
- Ouders en leerling moeten in de gelegenheid zijn gesteld om te worden gehoord en kennis hebben kunnen nemen van adviezen die op het besluit betrekking hebben.

8.2 Aandachtspunten

Tot het moment van definitieve verwijdering volgt de leerling in beginsel een onderwijsprogramma op school.

Gedwongen overplaatsing

Als een leerling niet kan blijven op de huidige school en gedwongen wordt overgeplaatst naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), dan is sprake van een verwijdering. Dit geldt voor alle leerlingen, dus zowel voor de leerlingen tot 18 jaar als voor de leerlingen van 18 jaar en ouder.

Ook een uitschrijving op basis van een eenzijdige beslissing van de school, zonder dat er een verzoek van de ouders of de leerling is, geldt als een verwijdering.

8.3 Stappen bij verwijderen

Het beleid met betrekking tot verwijdering en gedwongen overplaatsing is vastgelegd in de onderwijsovereenkomst en/of de stukken waar in de onderwijsovereenkomst naar wordt verwezen, zoals bijvoorbeeld het studentenstatuut of de studiegids. Ook de procedure en de beslistermijnen zijn hierin vastgelegd.

Om te voldoen aan de eisen van een zorgvuldige procedure, gelden de volgende richtlijnen bij verwijdering:

1. Het bestuur van de school, of een door het bestuur geïnmachtigd persoon (zoals de directeur of de opleidingsmanager), is bevoegd te besluiten tot definitieve verwijdering van een leerling.
2. De school stelt ouders en leerling schriftelijk en met opgave van redenen op de hoogte van het voornemen de leerling van school te verwijderen.
De ouders van 18min-leerlingen worden altijd geïnformeerd.
De ouders van 18plus-leerlingen worden geïnformeerd, als de leerling zelf hiertegen geen bezwaar heeft gemaakt.
3. Een kopie van deze brief wordt direct aan de leerplichtambtenaar gezonden.
4. Leerling en ouders worden in de gelegenheid gesteld te worden gehoord.
5. Vóórdat de leerling definitief wordt verwijderd, verricht de school alle inspanning om samen met de leerling en de ouders een passende vervolgopleiding te vinden, die bereid is de leerling toe te laten. De definitieve verwijdering van een leerling kan plaatsvinden wanneer een andere school of instelling de leerling aanneemt en officieel inschrijft.
6. Tot het moment van definitieve verwijdering volgt de leerling in beginsel een onderwijsprogramma op school. Als de situatie rond een leerling op school onhoudbaar is, mag de leerling worden geschorst tijdens de procedure tot verwijdering.
7. De definitieve verwijdering kan ook plaatsvinden als aantoonbaar gedurende 8 weken zonder succes is gezocht naar een school of instelling die de leerling wil plaatsen.

8. De directeur van de school stelt de leerling en ouders schriftelijk en met opgave van reden op de hoogte van de definitieve verwijdering.
Verder staat in deze brief:
  - welke school of instelling bereid is de leerling te plaatsen;
  - de mogelijkheid om binnen een vastgestelde termijn na dagtekening bezwaar te maken bij de directie.
9. Om de leerplichtambtenaar te informeren stuurt de school een kopie van de definitieve verwijderingsbrief naar de leerplichtambtenaar. Scholen en gemeente werken immers samen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en daarbij is het essentieel dat de leerplichtambtenaar volledig wordt geïnformeerd.

Bezwaar

1. De directeur van de school neemt zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 4 weken na ontvangst van een ingediend bezwaarschrift, en na eventuele raadpleging een besluit.
2. Voordat dit besluit wordt genomen, zijn ouders en leerling in de gelegenheid gesteld om hun bezwaren mondeling toe te lichten en hebben zij kennis kunnen nemen van adviezen en rapporten die zijn gebruikt bij het besluit over de verwijdering van hun kind.
3. Tot het moment van de definitieve verwijdering volgt de leerling een alternatief onderwijsprogramma op de school. Als de situatie rond een leerling op school onhoudbaar is, mag de leerling worden geschorst tijdens de procedure tot verwijdering.

LET OP

In de volgende gevallen meldt de school de afwezigheid van de leerling direct via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar:

- Als de leerling niet meer op school komt, omdat het vervolgaanbod volgens ouders/leerling niet passend is.
- Als de leerling niet meer op school komt, terwijl de school heeft gezorgd voor een alternatief onderwijsprogramma op school tot de definitieve verwijdering geregeld is.

In deze gevallen mag de school de leerling nog niet uitschrijven.